



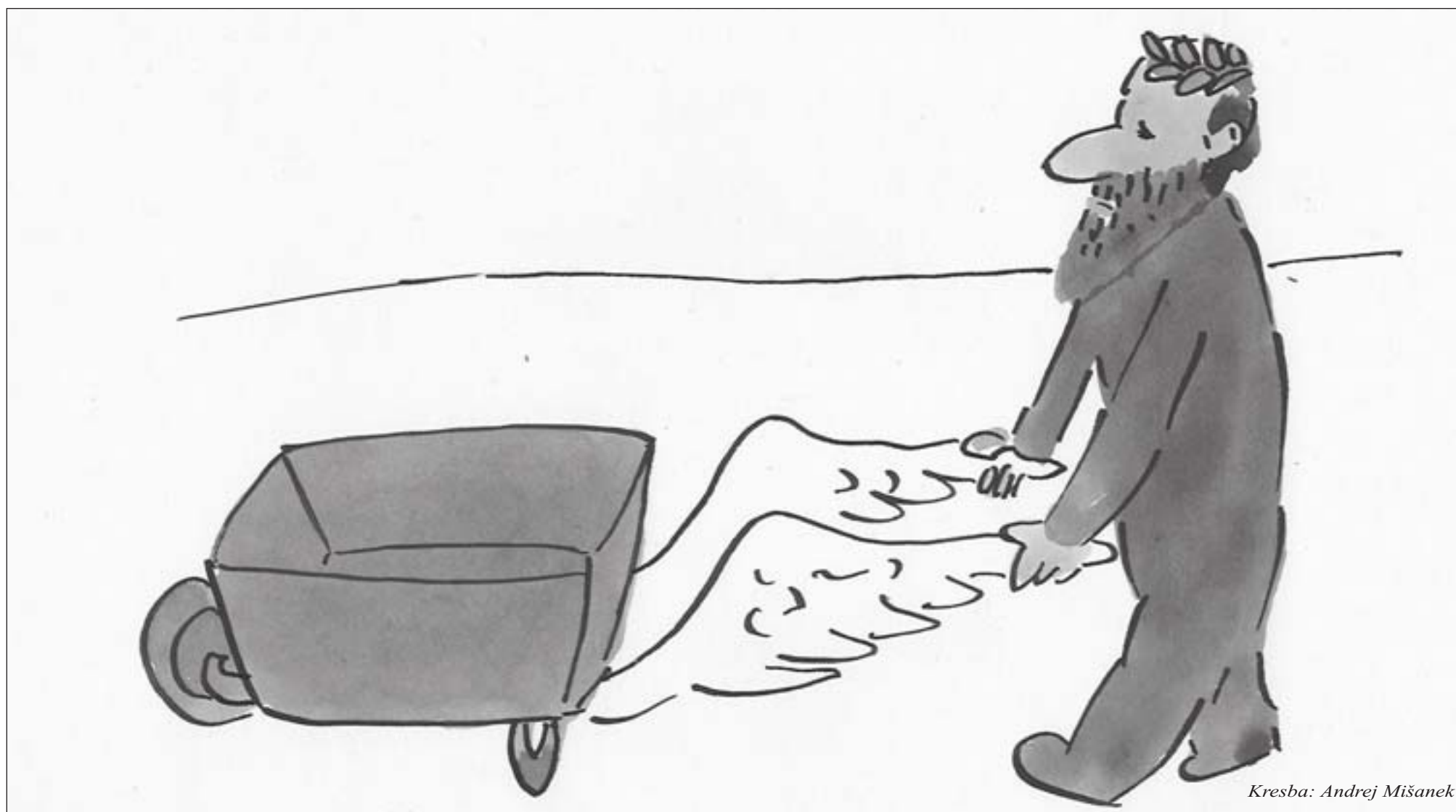
KULTÚRA

ROČNÍK XXIV. – č. 3

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

10. FEBRUÁRA 2021

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRÍŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: teodor.krizka@gmail.com • Cena 1,90 €



Kresba: Andrej Mišanek

Dňa 18. mája 2020 uplynulo sto rokov od narodenia Karola Jozefa Wojtyły – sv. pápeža Jána Pavla II. Toto výročie bolo príležitosťou pripomenúť si veľkosť a zásluhy tohto mimoriadneho človeka, ktorý v rokoch 1978-2005 riadil a spravoval Katolícku cirkev a výrazne poznačil náboženský i politický vývoj udalostí v rodnom Poľsku, v Európe a vo svete. Nepochybne patrí k najvýznamnejším postavám 20. storočia. Má trvalé zásluhy na povelaní komunistickej tyranie v Európe; prehĺbil a rozšíril vzťahy medzi Katolíckou cirkvou a judaizmom, islamom, Pravoslávnu cirkvou; vniesol poriadok a usmerenie do postkoncilového vývoja života Cirkvi v takých kľúčových otázkach ako celibát, antikoncepcia, kultúra života od počatia až po prirodzenú smrť, kňazské vysviacky žien a iné vplyvy agresívneho sekularizmu. Počas svojho pontifikátu navštívil 129 krajín, čo mu vyslúžilo titul "lietajúci pútnik". Blahorečil 1340 a kanonizoval 483 osôb svätého života; čiže viac než všetci jeho predchodcovia dohromady.

Toto všetko ho urobilo "veľkým" už za jeho života a celkom

Nekameňujte prorokov!

prirodeným kandidátom na blahorečenie po jeho smrti. Pri jeho pohrebe sa v zástupe smútiacich objavili transparenty a odznievali výkriky: Santo subito! - Blahorečiť ihneď! Ako na to poukazuje rímsky vikár, kardinál Camillo Ruini, ešte predtým než sa zišlo konkláve k voľbe jeho nástupcu, viac než 80 kardinálov predložilo petíciu, aby sa s procesom blahorečenia nečakalo päť rokov, ako to vyžadujú predpisy, ale aby sa urobila výnimka a proces sa začal ihneď. Kardinál Ruini odovzdal túto petíciu novozvolenému pápežovi Benediktovi XVI, ktorý žiadosti vyhovel a proces blahorečenia sa začal necelé dva mesiace po smrti Jána Pavla II., v júni 2005.

Slávnosť blahorečenia sa konala 1. mája 2011, na sviatok Božieho Milosrdenstva (prvá nedeľa po Veľkej

noći). O tri roky neskoršie, dňa 27. apríla 2014 – opäť v nedeľu Božieho milosrdenstva – bol Ján Pavol II. (spolu s Jánom XXIII.) slávnostne kanonizovaný. V liturgickom kalendári sa jeho sviatok slávi 22. októbra.

Obdiv a úcta, s akými si veriaci ľud pripomína jeho pamiatku, pokračovala aj po jeho smrti. Viditeľnými prejavmi toho kultu sú kaplnky a svätyne k jeho účte, školy, organizácie, spoločnosti nesúce jeho

FRANTIŠEK VNUK

meno, ulice, námestia, parky, sochy a iné materiálne pamätníky v celom kresťanskom svete. Napríklad v Spojených štátoch nesie jeho meno 23 základných škôl, 20 stredných škôl a jedna univerzita. Na Slovensku bol úcta a vďačnosť jeho pamiatky osobitne podčiarknutá dňa 17. decembra

2020, keď Bratislavské mestské zastupiteľstvo na návrh Jána Figeľa udelilo Jánovi Pavlovi II. čestné občianstvo in memoriam.

Najväčšej účte sa tento svätý pápež teší v rodnom Poľsku. Svedčia o tom dve pozoruhodné akcie, ktoré tam udiali v posledných rokoch. Inšpirovaní blahorečením rodičov sv. Terézie z Lisieux (Louis Martin a Marie-Azelie, ktorí boli kanonizovaní v októbri 2015), aj poľskí katolíci zahájili podobnú akciu blahorečenia rodičov Jána Pavla II. – Karola a Emílie Wojtylových. Akcia sa stretla s nadšením veriacich a podporou Konferencie biskupov Poľska. Jej výsledkom bolo ceremoniálne vyhlásenie oficiálneho zahájenia akcie za blahorečenie vo Wadowiciach, v rodisku sv. pápeža, ktoré sa konalo dňa 7. mája 2020 za prítom-

nosti dlhoročného pápežovho spolupracovníka, kardinála Stanislava Dziwisza a súčasného krakovského arcibiskupa Mareka Jendraszewského. Postulátorom blahorečenia je Mons. Slawomir Oder, známy cirkevný právnik, ktorý mal na starosti proces blahorečenia sv. Jána Pavla II.

Ďalším veľvážnym krokom v tomto smere bolo celosvetové hnutie vyhlásiť sv. Jána Pavla II. za učiteľa Cirkvi a spolupatróna Európy. Hybnou silou tohto hnutia bol George Weigel, americký spisovateľ, cirkevný analytik, autor najznámejšieho životopisu Jána Pavla II., Witness to Hope: The Biography of Pope John Paul II. (Životopis vyšiel aj v slovenskom preklade, Svedok nádeje, 3 zv.) a bol podkladom dokumentárneho filmu o bohatom a príkladnom živote tohto svätého pápeža. Konferencia biskupov Poľska si osvojila tento návrh. Arcibiskup Stanislaw Gadecki, predseda Konferencie biskupov Poľska, formálne predložil žiadosť Sv. Stolicy dňa 22. októbra 2019 (na sviatok sv. Jána Pavla) v nádejnom očakávaní, že by sa toto vyhlásenie mohlo uskutočniť ako koruna osláv storočnice narodenia Karola Wojtyły v roku 2000.

(Pokračovanie na 3. strane)

Vstúpili sme do čias, keď sa mnohé z konšpirácií stávajú skutočnosťou. Nech je to už akokoľvek, romány, ktoré sme kedysi čítali v žánri sci-fi, nás zaplavujú realitou. Nemám na mysli Jula Verna. Myslím na Orwela a ďalších autorov, ktorí takmer do písmenka predpovedali javy, ktoré nás začínajú obklopuvať. Naostatok si kladím konšpiratívnu otázku, či boli prorokmi, alebo či boli natoľko informovaní a vlastne pripravovali ľudstvo na zmeny.

Na všetkom, čo nás obklopuje, zaráža jedna vec. Deje sa to ako kategorický imperatív, nie ako výsledok všeľudského hľadania. Nech sa potom nik nehnevá, že vznikajú viac či menej oprávnené dohady, čo sa to na nás chystá, aká bude v poradi.

Budíček

TEODOR KRIŽKA

Veď už sme tu mali storočie svetových vojen, studenú vojnu, kapitaláciu komunizmu, ktorý sa experimentálne skúšal v Sovietskom zväze. Teraz nám to všetko hrozí zo Západu, kam sme sa nehrnuli kvôli novej, rovnako despotičkej utópii.

V 80. rokoch minulého storočia som zažil na vlastnej koži časy donášania, obavy zo straty zamestnania. Ideológiu využívali ľudia ako zásterku svojich nekalých úmyslov. Skrývali za ňou boj o korytá alebo si prosto vybavovali účty s konkurenciou či prosto tak, že sa im nepáčili napríklad vaše oči.

Čuduj sa svete, v čase pádu režimu strčili hlavy do piesku. Ale iba na chvíľku. Postupne ich začali vyťahovať a škodiť iným, odvažnejším. Tentoraz však donášali a udávali opačnému taboru, Cirkev nevnímajúc. Bolo by to úsmevné, keby to nebolo do plaču.

Súčasnosť však k tomuto nešváru pridáva ďalší, hádam aj nebezpečnejší. Kresťania sa začínajú trieštiť a ohovárať či udávať a potierať navzájom.

Všetko to vyrastá ako burina z pôdy zmätku. A ktože ten zmätek vlastne rozsievá? Je všade, kam sa len pozriete. Každý čosi zachraňuje na vlastnú päsť a pritom vstupuje do hádok a do sporov s inými, ktorí takisto žijú v domnienke, že sú povolani zachraňovať tú svoju subjektívnu predstavu o hodnotách.

Nejasné formulácie myšlienok, ktoré sa dajú interpretovať takmer s protichodným významom, pôsobia ako trhavina. Ako v Krylovej bájke o rakovi, labuti a štúke. Aj ony chceli spoločne ťahať voz, ale každý považoval za ten svoj prirodzený smer niečo iné. Labuť ťahala do výšky, štúka proti vodnému živlu, no a rak chcel kráčať pospiatky.

U ideológov nových svetových poriadkov čítame, čo sa už odohráva nielen v médiách a kadejakých krúžkoch tretieho sektora, ale aj vo vláde. Naši ministri na čele s predsedom vlády nekonajú nič originálne, len plnia globálny program. A my? Kto nás zobudí?

O corone trochu inak, alebo Niet inej cesty

Pohľad na veci sa mení s odstupom času. Prispievajú k tomu nové fakty? Nová pravda, či nové pravdy? A hľadá človek skutočnú pravdu, či sa len hrá, že ju hľadá? Chce vôbec človek poznať skutočnú pravdu, alebo len túži po šťastí, ktoré si vysníval? Kedy je človek spokojný, či šťastný? Keď má plné brucho, luxusný dom, auto, jachtu, chatu, ostrov, či more peňazí, moc, alebo postavenie? A vedel by byť aj šťastný bez tohoto všetkého?

A uvažuje človek nad tým, že môže raz nebyť?

Že raz zomrie? Nebude? Nebude a predsa bude, že nie všetko, čo doteraz vlastnil, sa nestratí do ne-návratna? Že čosi z neho zostane a to bude podri-

adené prísne súdu, ktorému neunikne žiaden človek.

Rozprávky? Neskutočnosť? A čo ak? To ak má totiž vážne opodstatnenie. Je more dôkazov, každý, kto má len trochu chuť sa k nim dostať, v dnešnej dobe to nie je problematické, zistí to, čo povedal múdry Albert Einstein pri udeľovaní Nobelovej ceny v Štokholme – Objavil som silu, ktorá má v moci zničiť tento svet, ale nad touto silou je ešte väčšia sila, pred ktorou ja veriaci Žid kľakám. Makro-, či mikrokozmos, od tých najmenších častíc tejto zeme až po najväčšie giganty pri skúmaní ktorých človeku vyráža dych skrýva v sebe nezvratné dôkazy, že majú

nazvyme to ako chceme, vysoko inteligentného a múdreho konštruktéra, ktorého ja nazývam Boh.

Lenže tento konštruktér nám odhalil o sebe aj niečo iné, na čo, žiaľ, človek tejto zeme, na svojej pomýlenej ceste za materiálnym šťastím celkom zabudol, že je – Láska. Čo to všetko znamená, čo to všetko obnáša sa dozvie človek v Evanjeliách ktoré pozorne nečíta, hoci už čítať vie. Tam sa totiž dozvie prečo je na tejto zemi, ako má správne žiť a že sa musí správať podľa doporučených pravidiel od - do, že nieže nemá, ale nesmie zísť z cesty, o ktorej mu Boh hovorí, lebo dopadne zle! Napriek všetkým zlyhaniam, napriek všetkej zlobe ktorej je človek

stále schopný až po akt odkopnutia a zneváženia toho ktorý človeka stvoril, Boh stále človeka neopúšťa a čaká, že sa vráti na správnu cestu. Že je to cesta nie ľahká, i o tom existuje už more dôkazov, ale inej cesty niet!

Možno preto človek kráča po svojej vlastnej ceste. Z nepochopiteľných dôvodov ho Boh ešte stále volá svojim synom a ponúka mu jediné riešenie – konečne poslúchnuť a pochopiť význam skutočnej lásky.

A tak mi v súvislosti s cirkusom okolo Corona vírusu napadlo, mnohí ma možno preto ukameňujú, že tento vírus by mal byť pre ľudstvo tejto planéty vlastne požehnaním a zdvihnutým prstom.

Zastav sa, človeče, alebo – Zastavme sa, bratia... Zastavme sa, pokiaľ nás nepostihne niečo oveľa vážnejšie, odkiaľ už nebude cesty na návrat.

Zamyslime sa nad tým, ako sme žili. Dopustili sme všetci, aby naše morálne zásady boli pošliapané a hodené na smetisko. Dopustili sme, aby sa naše rodiny rozvracali, aby sme si schválili zákony, ktoré nás robia horšími ako zvieratá, zničili sme si školstvo, kultúru, przníme si reč, znevažujeme si matku, otca, kazíme si deti, opití technikou sme im dali do ruky mobilné telefóny, zavreli ich do tmavých kutíc, kde slnko nemá prístup. Nechcem byť ako lekár kuvikom, ale keď rázne neurobíme nič, aby sme dostali naše deti i dospelých, nehovorím o dôchodcoch, lebo tí sa toho nedožijú, von, na slniečko Božie, tie následky z poškodenia zdravia si dnes ani neviete predstaviť.

Nevysmievajme sa z MUDr. Bukovského, čo dokáže nedostatok vit. D v našom organizme. To nie on objavil, na to je dnes viac ako dost nezvratných dôkazov. On vám o tom len skromne referoval. Opití blahobytom sa paralyzoval náš mozog. Nie sme schopní odlíšiť pravdu od lži. Spokojne sa dávame unášať cestou do záhuby. Mnohí to už vedia, ale ich odpoveď je – Čo my už môžeme proti tomu robiť?

Covid – 19 je zdvihnutý prst! Nepomôžu žiadne lamentácie, žiadne pochody ani manifestácie či demonštrácie, žiadne podpisové akcie, žiadne nové charakterné strany, ktoré ani nikdy neboli a ak, tak len na začiatku, tu pomôže len jedno. Prebudiť sa. Priznať si vinu.

Áno Bože, zhrešili sme. Neposlúchli Ťa. Odpusť. Kľaknúť na kolená a úpenlivo prosiť, aby náš zatemnený mozog opäť začal normálne myslieť.

Viem, že to nemôžu urobiť všetci, lebo neveria, že Boh skutočne existuje. Ale môžu to urobiť tí Slováci, ktorí nestratili vieru. Neverím, že na Slovensku nenastane obrat.

To je jediná cesta inej cesty niet.

Dr. MARTIN JANČUŠKA
Viedeň

Prosba k priaznivcom Kultúry

Najľahšia forma podpory nášho časopisu je predplatné,
z ktorého príjem je predsa len o málo väčší
ako zo stánkového predaja.

Predplatiť Kultúru si môžete jednoducho
na e-maile: Ganisinova.Renata@slposta.sk

Nepoľavujte v ušľachtilom úsilí,
prispejte na číslo účtu Kultúry
v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK6909000000000000170427664

Slovné spojenie „poučenie z krízového vývoja“ vyvoláva - u tých skoršie narodených - automaticky konotácie na ideologický výplod komunistickej strany po obsadení Československa vojskami Varšavskej zmluvy, ktorý zafixoval nové heslá pre usilovných zväzákov a „realistov“... Išlo o proklamáciu vernosti princípu geopolitického záujmu a rešpektu záujmových sfér veľmocí. V roku 1968 išlo jednu z prvých farebných revolúcií, ktoré ešte nemali šancu na úspech. Po deštrukcii Sovietskeho zväzu vlastným vnútorným rozkladom sa z bipolárneho sveta stal svet unipolárny. Záznamy opitého Jeľcina a zabávajúceho sa amerického prezidenta Clintona obleteli svet... Z Ruska sa mal konečne stať definitívne surovinový prívosok Západu pod vedením „demokratických“ oligarchov. Nechcem analyzovať ďalší vývoj, ani aktuálne dosiahnutý stav, ani vznik sveta multipolárneho. Ide skôr len o náčrt východiskovej situácie, v ktorej žije Slovenská republika a odôvodnenie obsahu ideologických fráz, ktoré ovládli slovník politikov na Slovensku (nie slovenských politikov!) po roku 1989.

Ekonomická a politická instabilita Spojených štátov amerických a Európskej únie - v dôsledku vnútornej samodeštruktívnej záujmovej konfliktivity, tlačení nekrytých peňazí, navodzuje otázku budúcej architektúry svetového poriadku a osudu Slovenskej republiky - ako jeho súčasť. Aktuálni politici tiahnu vždy s mocou a s princípmi, ktoré ich vytvorili. Tí predvídavejší, tušiaci nové orientácie a zmeny v centrále, siahajú už nové kabáty... Zmeny základných ústavných princípov boli vždy závislé od geopolitického situácie a od toho, na ktorej strane sa Slováci nachádzali.

Písať vlastnú ústavu sme mohli doposiaľ len dvakrát. Bolo to pri vzniku Slovenského štátu v roku 1939 - v predvečer 2. svetovej vojny - a pri vzniku druhej Slovenskej republiky v roku 1993. Jej obsah musel vždy niekto odobriť, lebo malý štát vzniká nielen z vôle občanov, ale hlavne na základe záujmov štátov väčších - ideologicky, geopoliticky, režimovo a veľmocensky „zjednotených“. Dohody s „dozorujúcou“ mocnosťou o „ochrane“ a členstvo v „obranných“ paktach je predpokladom jeho existencie. Snaha o zachovanie, resp. o absolutizáciu moci vedie k úsiliu o deformáciu ústavy.“

Salámový“ princíp sa historicky osvedčil. Otázka ústavnosti ústavného zákona je zásadnou otázkou právnej teórie. Má právo ústavný súd posudzovať ústavný zákon, ktorý prijme parlament ústavnou väčšinou? Právna teória bez podrobnejšej analýzy to môže poprieť, lebo ústavný súd sa tak stáva v právnej logike nadradeným parlamentu. Držiteľom zákonodarenej kompetencie je pritom parlament. Žiaden parlament však nie je imúnny voči odhlasovaniu ústavného zákona, ktorý zavádza diktatúru.

Kto teda môže posudzovať ústavnosť ústavnosti? Automaticky vzniká otázka kompetencií ústavného súdu. Má parlament právo dvojtretinovou väčšinou prijať „ústavný“ - protiústavný zákon? Keď je ústavný - nemôže byť predseda protiústavný. Pod pojmom ústavnosť chápe občan

nerozporupnosť zákona s ústavou a zachovávanie základných ľudských práv. Pri absolútnej rigidite základných kameňov ústavy by neboli možné režimové zmeny právnou cestou. Protiústavnosťou však nemožno zabezpečiť ústavnosť.

Čo sa však stane, ak je v štáte ústavnou väčšinou prijatý zákon o vedúcej úlohe jednej politickej strany, o rušení kontrolných mechanizmov moci, zmocňovacie zákony - vodcovský princíp, alebo odhlasovanie ústavného zákona o prisudzovaní kompetencií štátnej inštitúcii - ktorej bude daná možnosť obmedzovať

PETER POGÁDY

Kto napíše novú ústavu

ľudské práva... Nejde len o právne nezmysly, ktoré dokážu vyprodukovať nekompetentní - niekedy až primitívni poslanci, ktorých prítomnosť v parlamente umožňujú princípy voľby, volebný zákon a súčasná demokracia. Jedná sa o zásadné princípy funkčnosti štátu, o jeho geopolitické a režimové ukotvenie, ktoré je vždy nadradené záujmom štatistického občana. Nazýva sa to politická realita... alebo rešpektovanie „reálnej suverenity“ štátu.

Národná rada nemôže byť neobmedzeným ústavodarcom. Vzniká tu rozpor s princípom demokracie a s odvodzovaním moci od občana. Dvojtretinové popretie základov ústavy môže viesť k absolútnej diktatúre. Parlamentnou cestou sa dostal k moci aj Adolf Hitler. Dvojtretinové záujmové politické zjednotenie poslancov nemusí predstavovať záujem občana. Zmena ústavy, ktorá naruší jej materiálne jadro je regresom. Treba sa však opýtať, kedy vôbec do akej miery parlament hájil záujem štatistického občana? Medzi deklarovanou účelnosťou, proľudovosťou zákonov a reálnym výsledkom vzniká často priepasť. Narušenie kontrolných ústavných mechanizmov je otázkou zásadnou.

Takáto zmena môže byť odsúhlasená len na základe ľudového hlasovania (nie referenda), bez percentuálnych limitov - presne tak ako parlamentné voľby.

Má slovenská ústava takýto funkčný inštitút?

Základné časti ústavy musia zostať relatívne nemeniteľné - inak sa z nej stane trhací kalendár. V reále sa tak už stalo. Ústavné zmeny ohrozujúce základné limity práva, slobody a kontrolných mechanizmov vedú vždy k jej degradácii. Záujmom politickej väčšiny v parlamente slúži právo podústavné. Určitá rigidita jadra ústavy, jej základné princípy musia byť zachované a občanmi ochránené. O legitimitate zmien musí rozhodnúť ľud. S pojmom „ľud“ to bolo síce vždy problematické, ale z hľadiska ústavnosti je to najvyššia inštancia moci. Už za socializmu

koloval vtíp o tom, aký je rozdiel medzi ľudom a ľuďmi... Ústava s vísackou „demokratická“ odvodzuje moc od štatistického občana. Vzniká však pochybnosť, či bol nielen nositeľom moci, ale aj rozumu. Legitimita ústavnej zmeny musí podliehať kontrolným mechanizmom. Systém parlamentu, tvoriaci väčšinu výlučne na princípe politických strán a bez možnosti vstupu do parlamentu mimo politickej strany, vylučil spravídla v diktatúru. Nie je vytvorený ústavný, reálny predpoklad pre vstup nezávislého občana do parlamentu voľbou. Stranícky princíp si

tvavné zmeny sa konali vždy v období geopolitických tektonických zmien, pri redefinovaní záujmových sfér veľmocami. Tieto pohyby sú priamo viazané na zásadné technologické pokroky. „Progresívni demokrati“ vytvárajú zatiaľ nepísané programové obrisy. Tvoria tak predpoklady pre predtuchu, ktorá sa dnes nazýva konšpiračnou. Konšpiračné teórie deštruujú aktuálny stav a obnažujú budúcnosť, ktorá ešte nebola v konzumovateľnej podobe mediálne natlačená do nás prostredníctvom ideológií. Je to otváranie starých konzerv so zapáchajúcim obsahom,

občana. Politika sa neodvíja od vnútorného presvedčenia ľudu, ale od atmosféry v elitách. Tie vždy stotožňovali vlastný záujem so záujmom „ľudu“.

Ideálom je štát, ktorý nebráni individualizmu a dá žiť štatistickej väčšine. Teória stredy (niekto to nazve teóriou duchovného priemeru), nepripúšťa taký individualizmus, ktorý zotročí štatistickú masu... a chráni občana pred diktatúrou menšín.

Na vytvorenie vlastného nezávislého konceptu štátu Slovensko nemá. Nie z dôvodov, že by sa nenašla

politické strany nikdy nepodkopú... Ústava musí bezpodmienečne definovať kompetencie a kontrolné mechanizmy inštitúcii štátu. Sem patria aj kontrolné mechanizmy zmien v ústave. Ochrana ústavy v terajšej podobe je nedostatočná a vytvára predpoklady pre zavádzanie protiústavnosti dvojtretinovým parlamentným hlasovaním. Odobratím kontrolných kompetencií ústavnému súduposúdiť ústavnosť ústavného zákona, bola odstránená posledná bariéra kontrolných mechanizmov moci. Inštitút bezpodmienečného povinného ľudového odsúhlasenia zmeny základných kameňov ústavy totiž neexistuje.

Rozhodnutia každého súdu nie sú definované len zákonom, jeho interpretáciou súdom a právnym názorom sudcu, ale aj jeho osobným zložením. Každá personálna inštalácia do ústavného súdu parlamentom má na Slovensku pri súčasnom ponímaní jeho kreovania politické pozadie. Relatívne najvhodnejším predpokladom nezávislosti súdnej moci je nominácia sudcami z radov sudcov, s celoživotnou skúsenosťou v právnej teórii a praxi. Nemôžno brať vážne poslanca parlamentu, s politickou anamnézou 3-4 strán, bez postojovej konzistentnosti. Nemusí to byť práve líder strany, ale vzhľadom na to, že sa vo voľbách volí hlásna trúba strany emočnou manipuláciou nás, stačí zvoliteľné miesto do parlamentu. Tak sa zabezpečuje jednotnosť stranického hlasovania, ideologická prítomnosť aj politické vydieranie. Je to amorálny princíp a svedčí o absolútnej neprítomnosti politickej kultúry. Nekultúrnosť nie je sankčne postihnuteľná, tak isto ako amorálnosť a ich rešpektovanie svedčí o úrovni štátu. „Stálice“ politiky politiku stabilizujú, ale aj demoralizujú. Politika nie je predseda o morálke, ale o peniazoch... a ich rozdeľovaní.

Treba si položiť otázku, kedy sa píše nové ústavy a zmeny základných ústavných kameňov. Deje sa to pri zmenách v geo-politike, pri vzniku štátu a nového režimu revolúciami a štátnymi prevratmi. Zásadné ús-

alebo konzervovanie starého obsahu do nových konzerv s novými konzerváčnymi prísadami.

Aký je však časový odstup medzi konšpiračnou teóriou a realitou? Ako bude vyzerat' spoločnosť v dobe „postcovidovej“, v horizonte 20-30 rokov, a ako budú vyzerat' ústavy štátov? Technický vývoj a sociálne siete urýchlili tieto procesy. Spoločnosť sa už nedá tak ľahko názorovo ovládať len hlavnými informačnými tokmi.

Žijeme v informačnej vojne. Budú nové ústavy prijaté štatistickou väčšinou? Politické zápasy prebiehajú, žiaľ, len v schémach a vo vízií nepriateľov. Vedomie občianstva je to hlavné s čím sa manipuluje a z čoho žije politika a jej modelovanie. Trvalé vzájomné osočovanie a obviňovanie ešte žijúcich generácií, ktoré si už vyskúšali viaceré režimy, sú súčasťou ideologického boja. Kapitalizmus kontra socializmus a ich rôzne extrémne varianty sú predmetom analýz politológov. Politológovia jednotlivé modely režimov analyzujú a kategorizujú. Ide vždy o súhrn veľkého množstva faktorov, ktoré rozhodnú o presadení režimovej alternatívy. Skúsenosti 20. storočia sú jednoducho veľmi bohaté...

Legislatíva je jedna z najnáročnejších súčastí právnej teórie a praxe, hlavne pokiaľ je jej ambíciou záujem o právny štát a občana. Legislatíva sleduje vždy právnosť v záujme vládnucích elit, ktorých členovia vôbec nemusia byť súčasťou vlády. Schopnosť a možnosť formulovať a paragrafovať zákony je zneužitelná aj brilantnosťou definície zámeru a účelnosti zákona. Čím zákon poskytuje väčší priestor na svoj výklad, tým je zneužitelnější na likvidáciu názorových oponentov.

Ústavy vychádzajú vždy z ideologického hľadiska aktuálnej moci. Vypracovanie teórie štátu v záujme štatistického občana rozkladá záujem, ktorý sa presadzuje prostredníctvom diktatúry moci vlastníctva. Dnes ho ideologicky presadzuje deštruktívny liberalizmus pod hlavičkou liberálnej demokracie. Aj najdespotičejšie diktatúry argumentovali záujmom

skupina schopných právnikov, ktorí by takúto ústavu vedeli koncipovať a nechať jubez percentuálnej podmienenosti v referende schváliť, ale preto, že existencia a vznik malého štátu bola a je viazaná na geopolitické mocenské hry a záujmy mocností. Podstatná nie je suverenita formálne deklarovaná, ale reálna. Existenciu slovenského národa ako takého potvrdila prvá Československá republika, ale jeho štátnosť bola popretá teóriou čechoslovakizmu. Kultú osobnosti Masaryka a Beneša dokázali udržať túto ideológiu až do februárového komunistického puču roku 1948. V neoficiálnej podobe prežíva s rôznou intenzitou dodnes.

Vznik Československa podporil záujem západných mocností rozbiť Rakúsko-Uhorsko po prvej svetovej vojne. Vznik prvej Slovenskej republiky v roku 1939 - ako národného štátu a politického subjektu - garantovala nemecká nacistická Tretia ríša. Hitler toleroval jej vznik a v zásade mu to vyhovovalo pri rozbíjaní Československa.

Významná ústavná zmena sa udiela vznikom asymetrickej československej federácie po roku 1968 ako ďalšieho stupňa politickej emancipácie Slovákov. Bol to výsledok politického zemetrasenia po obsadení Československa vojskami Varšavskej zmluvy a záujmu o jeho politickú stabilizáciu. Slovenská štátnosť bola akceptovaná v rámci Československa vo federálnej podobe. Bolo to ešte prijateľné nielen pre českú stranu, ale aj pre politbyro v Moskve a pre povojnové usporiadanie Európy na základe dohody víťazných štátov. Štát s 5 miliónmi obyvateľov zaťažuje administratívnu agendu veľmocí, pokiaľ nie sú prítomné vojenské a ekonomické ciele. Tie boli cez Prahu bez problémov realizovateľné. Obidva národy - český aj slovenský poznali vždy len obmedzenú suverenitu.

Zasadný predpoklad pre vznik novej ústavy sa tradične neudeje na Slovensku... Šanca písať novú ústavu vznikne až pri oslabení vplyvu USA v dôsledku vnútorných ob-

čianskych nepokojov a pri instabilite Európskej únie. Vtedy sa opäť stanú predmetom diskusie zakliate pojmy a inštitúty ako - imperatívny poslanecký mandát, ľudové veto, ľudová iniciatíva, ľudové hlasovanie, funkčné referendum, možnosť podania súkromnej žaloby...

Predstavitelia štátu sa správajú ako angažovaní členovia KSC v období vedúcej úlohy jednej strany. Obzvlášť tí nápadne aktívni - väčšine lezúci na nervy - ale navzájom spojení v spoločnom záujme. Tých mediálne etablovaných a predstavujúcich "kádrovú rezervu" si síce nikto nevážil, ale všetci si žili život vo svojej "bubble", veriac, že sa to opláti na dlhé časy. Centrála moci v Moskve ich v roku 1989 zaskočila. Predala nielen vlastný štát, ale aj ideologickú značku, pod ktorou vystupovali. Tí naši okamžite pochopili, že nastala doba "kábatová" a spolupracovali pri aranžovaní "nežnej revolúcie".

Tento krátky exkurz do minulosti aktualizuje geopolitické okolnosti súčasnosti. Spojené štáty sú na hrane závažných zmien. Blokovo uniformitu zabezpečuje známy fakt, že peniaze tvoria moc a moc tvorí peniaze. Kapitál nepozná hranice a delí občanov na tých, ktorí ho majú a na tých druhých. Celý socioekonomický koncept spoločnosti je takto vybudovaný.

Osud Slovenska určuje hlavne skutočnosť, že investície do skorumpovania moci v chudobnom štáte sú v podstate minimálne, no s veľkým efektom... Dnes nezná otázka - kto napíše novú ústavu, ale - či jej napísanie vôbec bude možné... Národu, ktorý si rozvráti svoj štát autodeštrukciou vôle k vlastnej štátnosti ideológii a školstvom, píše ústavu zákonite národy iné. Rozvrat Európy je pritom cieľom covidovej smutnej estrády, či trúchlohry. Ovce nenachádzajú v tom logiku, ktorá sa skrýva práve v jej absurdnosti. Bude sa pritom hovoriť o boji proti nacionalizmu a o nezmyselnosti národnej identity. So zánikom vlastnej identity však automaticky vzniká ponuka nových druhov identít. Už dnes majú európske štáty vzniknuté na národnom princípe prijať identity dve, pričom na jednu - tú staršiu - majú zabudnúť. Fanatické globalisti snívajú len o planetárnom občianstve a z toho vyplývajúcej planetárnej moci. Pojem pronárodný v globalizujúcom svete je pre nich pojmom minulosti. Absolútne mylná a sebazničujúca hodnotová socioekonomická orientácia tzv. západnej civilizácie "trvalého rastu" (Euro-atlantída) vedie automaticky k jej pádu. Výroba a konzum narazili na svoje hranice možností a princíp trvalého rastu donucuje vyrábať veci nepotrebné objemom a účelom. Dlhodobejšie prežitie Európskej únie s elitami riadiacimi sa súčasným hodnotovým systémom vedie k liberálnemu fašizmu. Slovensko má formálnu ústavnosť, právnosť a suverenitu. Materiálnosť suverenity bola vždy sporná. Materiálnosť ústavnosti a právnosti - v dôsledku absencie vnímania jej významu občianskou masou - nemá podmienky pre existenciu.

Takže, kto bude písať novú ústavu?... ak vôbec...

PETER POGÁDY

(Pokračovanie z 1. strany)

Zároveň sa poľskí biskupi obrátili na 150 sesterských biskupských konferencií na všetkých kontinentoch o vyjadrenie a podporu. Poukazovali na dôvody, ktoré ich viedli k tomuto kroku: Ján Pavol obohatil Cirkev svojimi encyklikami, katechizmom, cirkevným kódexom. Bol rovnako klasickým, tradičným i moderným pápežom. Do života Cirkvi vniesol hlbšie poznanie a moderné chápanie kultúry, politiky i vedy. Bol strážcom a učiteľom európskych duchovných hodnôt, ktoré tvoria základ modernej civilizácie. Pripomínali: "Keď nebezpečné svetské tendencie sa usilujú odvrátiť svet od kresťanských hodnôt a postaviť európske zjednocovanie na cudzie sekulárne základy, keď sa európske zjednotenie chápe len ako ekonomický proces na úkor pravej identity tohto kresťanského kontinentu, Ján Pavol II., ako patrón Európy by mohol slúžiť ako ochranca tých hodnôt, ktoré robia Európou veľkou a slávnou."

Bohužiaľ, táto akcia sa nestretla s porozumením, akého si zasluhovala. Niektoré európske biskupské konferencie sa otvorene stavali k nej negatívne (francúzska, švajčiarska, rakúska) a označilo ju za "predčasnú". K žiadosti poľských biskupov sa pozitívne vyjadrilo len sedem biskupských konferencií: nemecká, slovenská, slovinská, česká, filipínska, ukrajinská a čilská. Takmer 120 konferencií na výzvu vôbec neodpovedalo!

Takéto váhavé stanovisko väčšiny biskupských konferencií je odrazom súčasnej krízy v Cirkvi. Nie je nijakým tajomstvom, že Sv. Otec František a súčasné vedenie Cirkvi nekráčajú vo všetkom v stopách Jána Pavla II. a Benedikta XVI. a viaceré ich výroky a opatrenia sú v rozpore s postojmi dvoch bezprostredných Františkových predchodcov. Vatikánsky štátny sekretár, kardinál Parolin sa verejne vyjadril, že odmieta podporiť akciu.

Toto odmietnutie bolo jednou z tých neradostných epizód, ktoré zakalili slávnostný priebeh osláv storočnice sv. pápeža Jána Pavla II.

Bohužiaľ, ako každá dobrá vec, aj pontifikát Jána Pavla II. mal, má a bude mať svojich kritikov a odporcov; večných nespokojencov, ktorí vždy a každým ľudskom konaní vedia nájsť niečo, čo by sa malo robiť inak, ale nerobiť vôbec.

Príležitosť prejaviť svoje nevráživé pocity voči svätému pápežovi sa im naskytla, keď celým katolíckym svetom otriasla škandalózna záležitosť niekdajšieho washingtonského arcibiskupa a kardinála Teodora Edgara McCarricka.

McCarrick patril k najznámejším a najvplyvnejším cirkevným osobnostiam Ameriky. Za kňaza bol vysvätený v roku 1958, v roku 1977 sa stal biskupom a v tejto funkcii viedol diecézy Metuchen a Newark.

V roku 2000 sa stal arcibiskupom vo Washingtone a krátko na to, v roku 2001, ho pápež Ján Pavol II. kreoval na kardinála. Urobil tak aj napriek tomu, že už od roku 1993 prichádzali do Vatikánu informácie a obvinenia zo sexuálnych priestupkov a z obcovania s mladými seminaristami. Avšak opatrenia, očakávané zo strany jeho kritikov, z Vatikánu neprichádzali, Vatikán zrejme nevyvodil z týchto obvinení patričné

Nekameňujte prorokov!

dôsledky. Pápež Ján Pavol II. nijakým viditeľným trestom nezasiahol a toto sa mu dnes veľmi zaslúži. Prvé opatrenia v tomto smere urobil až jeho nástupca pápež Benedikt XVI., keď mu nariadil, aby resignoval zo svojho postu a viedol život pokánia. Stalo sa tak v máji 2006. Jeho nástupcom sa stal arcibiskup Donald Wuerl.

McCarrick sa však po tomto zákroku neutiahol do ústrania z verejnej činnosti, ale aj po roku 2006, ako emeritný arcibiskup, vykonával rozličné služby a osobitné posolania "z poverenia Vatikánu".

V lete 2018 denník The New York Times uverejnil obsiahly a dôsledne dokumentovaný článok o pedofílii a iných morálnych pokleskoch kardinála. V tomto čase boli však už v behu aj rázne disciplinárne opatrenia a obmedzenia jeho aktivít.

V júli 2018 kardinál oznámil, že opúšťa svoje postavenie v zbore kardinálov (čo je v dejinách Cirkvi veľmi zriedkavý jav) a odchádza "do dôchodku". Krátko na to bol postavený pred cirkevný súd, ktorý vyniesol výrok, že obvinenia proti nemu sú "uveriteľné" (credible) a vo februári 2019 bol laicizovaný.

Prípád kardinála McCarricka rozvíril v Amerike vlnu znepokojenia a pohoršenia. Veriaci i klérus si kladli otázku, ako sa mohlo stať, že takýto kňaz mohol celé roky nielen pokračovať vo svojich mravných pokleskoch, ale aj robiť priam závažnú kariéru v cirkevnej hierarchii.

Pod tlakom tohto všeobecného rozhorčenia v októbri 2018 pápež František ustanovil špeciálnu komisiu, ktorá by celú záležitosť preskúmala. V novembri 2020 komisia zverejnila výsledky svojho šetrenia. Podstata dlhého vyšetrovania a ešte dlhšej 450-stránkovej výslednej správy, sa dá zhrnúť do 2-3 viet: Kardinál sa skutočne dopustil nielen mravných pokleskov, ale aj sústavných lživých výrokov na svoju obranu. Ján Pavol II. o týchto jeho slabostiach vedel, ale odmietať im uveriť. Uveril kardinálovi, ktorý rozhodne popieral všetky obvinenia a presvedčoval pápeža, že tu ide iba o výmysly jeho osobných nepriateľov a nepriateľov Cirkvi. Keďže obvinenia z morálnych pokleskov boli známu komunistickou taktikou na diskreditovanie režimu nepohodlných kňazov - taktikou, ktorú pápež dobre poznal z Poľska - Ján Pavol II. McCarrickovi uveril.

Správa vatikánskej komisie poskytla protivníkom a kritikom Jána Pavla II. vítanú príležitosť hlasite prejaviť svoje opozičné postoje voči tomuto veľkému pápežovi. Vplyvný americký portál National Catholic Reporter v svojom redakčnom vyhlásení z 13. novembra 2020 píše, že "prvé desaťročie 21. storočia bude navesky poznačené bezcitnými (callous) rozhodnutiami pápeža Jána Pavla II. Prišiel čas rozhodne konať, aj keď to nepadne ľahko. Tento človek, ktorého v roku 2014 pápež František vyhlásil za svätého, svojvoľne vystavil rizi-

ku deti a mladých ľudí nielen vo washingtonskej arcidiecéze, ale v celom svete. Týmto svojím necitlivým prístupom podkopal globálnu autoritu Cirkvi, oslabil jej dôveryhodnosť a dal žalostný príklad ostatným biskupom, ako sa správať voči obetiam sexuálneho zneužívania."

Prehlásenie ďalej pokračuje v tomto štýle a končí výzvou: "Pravda je tvrdá a nemožno ju umlčať. Ján Pavol II. bol v mnohom ohľade mimoriadna osobnosť, bol však vedome slepý k zneužívaniu detí a mladistvých kňazmi. Potlačenie jeho kultu neznamená, že by sme chceli povedať veriacim, aby odhodili medaile a relikvie, ktoré vlastnia - ešte stále ho môžu súkromne uctievať. Avšak pre obeť zneužívania, ich zástancov, priateľov a mnohých iných pamiatka Jána Pavla II. už nie je požehnaním. Prejav verejnej úcty by mali prestať."

Známy americký jezuita-publicista a cirkevný analytik Tom J. Reese ide ešte ďalej: "Spôsob, akým pápež Ján Pavol II. riešil prípad kardinála McCarricka názorne dokazuje, že je veľkým omylom ponáhľať sa s kanonizáciou, nech by už išlo o kohokoľvek... Staviam sa proti tomu, aby sme vôbec kanonizovali pápežov, pretože v takých prípadoch ide častejšie cirkevnú politiku, než svätosť života. Svätí nám majú slúžiť príkladom."

Profesorka na University of Notre Dame, bývalá predsedníčka American Catholic Historical Association a autorka diela A Saint of Our Own, Kathleen Cummings tiež vyhlasuje, že Ján Pavol II. bol kanonizovaný predčasne. Vraj keby sa s procesom blahorečenia bolo čakalo aspoň tých predpísaných päť rokov, a nie iba niekoľko dní, proces by sa pravdepodobne nebol ani začal, pretože Ján Pavol II. nesie veľkú zodpovednosť za sexuálne škandály nielen ex-kardinála, ale aj mnohých katolíckych kňazov.

Oveľa drsnejšie vyznievajú výroky na stránkach sekulárnych médií. Eileen McNamara, novinárka a profesorka žurnalistiky na Brandeis University vynáša takýto výrok: „Vatikán sa ponáhľal s kanonizáciou

Jana Pavla II. hneď po jeho smrti v roku 2005. S rovnakou rýchlosťou by mal teraz rozbehnúť aj proces zrušenia jeho kanonizácie. Je síce pravda, že Cirkev v minulosti nikdy nikoho nevyhodila zo zoznamu svätých. Mala by to však urobiť teraz, aby dala jasný signál, že konečne, pevne a raz navždy stojí na strane kňazmi sexuálne zneuctených obetí."

Vedúca redaktorka denníka The Boston Globe, Joan Vennoch, svoj pravidelný stĺpec (zo 16. nov. 2020) opatrla nadpisom: "Pope John Paul II was no saint." - Pápež Ján Pavol nebol nijaký svätec.

V podobnom tóne sa nesú kritiky aj z iných kútov západného sveta. Vo Francúzsku vyšla kniha Jean Paul II, l'ombredusaint, (Ján Pavol II.; tienisté stránky svätca, autori: Christine Pedotti a Anthony Favier), v ktorej sa s rovnakým rozhorčením obviňuje sv. pápež. Vyčíta sa mu, že "sa tváril nezaujatý, keď mal konať a mlčať, keď mal kričať" a to nielen v prípade kardinála McCarricka, ale aj v prípade zdiskreditovaného zakladateľa Kristových legionárov Marciala Maciela.

(Mimochodom: Ešte tvrdšia a údernejšia kritika je namierená na dlhoročného pápežovho tajníka, na Stanislava Dzivisza, ktorého meno sa v správe spomína 44-krát. Ale to by mohla byť téma na osobitný článok.)

Priatelja a obdivovatelia svätého pápeža boli ostrosťou týchto kritik viac zhrození než prekvapení a pohotovo vystúpili na obranu Jána Pavla II. Životopisec George Weigel na portáli First Things pripisuje týmto kritikom ideologickú zaujatnosť, ktorá hraničí s nevráživosťou a odkazuje im: "Ján Pavol II. sa stal obeťou podľa ľži. Podviedol ho človek, ktorému on plne dôveroval. Teodor E. McCarrick bezočivo luhá a predstieral falošný obraz charakteru svojej osoby... Svätci sú koniec-koncov iba ľudia a svätci vo svojej ľudskosti nie sú imunizovaní pred klamstvom. Teda aj v tomto ohydnom prípade budme trošku viac ohľaduplní, pretože stredobodom celej aféry nie je Ján Pavol II., ale McCarrick... McCarrick bol patologický luhár a vie-

Kresba: Andrej Mišanek



me, že patologickí luhári sú schopní oklamať kdekoho. Vráťane ľudí svätého života.”

S nepochopením sa pozastavuje nad kritikou Jána Pavla II. aj kardinál Ruini, ktorý pápeža dobre poznal a stál veľmi blízko neho najmä v posledných rokoch jeho života. Hovorí: “Ľudia, ktorí takto svojrázne obviňujú svätého pápeža, sú zaslepení vlastnými predsudkami a nevedia, o čom hovoria. Ja som mal šťastie pozorovať ho zblízka a mnoho rokov. Bol to zbožný a súcitný muž. Vedel sa tak zahľbit’ do modlitieb, že nič z toho, čo sa dialo okolo neho, nedokázalo ho vyrušiť.”

Najvýraznejšie sa ohradzuje proti týmto jednostranným obvineniam pápežovi poľskí krajania. V decembri 2020 približne 1700 poľských popredných osobností verejného života – profesorov, vedcov, spisovateľov, výtvarných umelcov, diplomatov, politikov – vydalo vyhlásenie: Výzva intelektuálov k pravde a rešpektu voči pamiatke Jána Pavla II. (Apel ludzinai o prawde i szacunek w pamieci o JaniePawle II).

Výzva poukazuje na tie najznámejšie udalosti a činy v živote pápeža, ktorými sa natrvalo zapísal do dejín: “Pre katolíkov bol pápež Ján Pavol II. príkladom svätého života, pre mnohých príslušníkov iných vierovyznaní a pre mnohých nevercov bol inšpiráciou... Hral významnú rolu v procese oslobodenia východo- a stredoeurópskych národov spod bremena sovietskej nadvlády. Bol duchovným vodcom Poliakov počas obdobia Solidarity a v nasledujúcich rokoch... Jeho názory a výroky obsahovali myšlienky, ktoré si nadšene osvojili jeho poľskí rodáci a ktoré potom pozitívne ovplyvnili občanov Poľskej republiky, keď išlo o také historické rozhodnutia ako bolo, napríklad, referendum o vstupe Poľska do Európskej únie.”

Ďalej vyslovujú vážne obavy nad takýmto obrazoborným prístupom: “Obdivuhodne dlhý zoznam zásluh a úspechov Jána Pavla II. sa tu dnes spochybňuje a hrozí nebezpečenstvo jeho vymazania z pamäti. Mladým ľuďom, ktorí sa narodili po jeho smrti, sa tu predstavuje iba zdeformovaný, falošný a zmenšený obraz tohto veľkého pápeža. Toto je krivda a nespravodlivosť voči veľkej osobnosti cirkevných i svetských dejín.”

V závere sa obracajú na ľudí dobrej vôle: “Apelujeme na všetkých ľudí dobrej vôle, aby si uvedomili, o čo tu ide. Ján Pavol II., ako každá iná osobnosť, si zasluhuje, aby sa o ňom uvažovalo triesťvo, čestne a spravodlivo. Hanobením a odvrhnutím jeho pamiatky, škodíme nie jemu, ale sami sebe, lebo tým vlastne ukazujeme, že si nevieme uctiť ani pravdivo hodnotiť historické výdobytky a najjasnejšie stránky modernej histórie.”

Úsilie o záchranu povesti svätca pokračuje. Ono je iba jednou stránkou krízy, ktorá sužuje a rozdeľuje súčasnú Cirkev. Niektorí v tom zjednodušene vidí konflikt „liberálneho“ kridla Cirkvi s „konzervatívnym“, iný zas zápas synov sveta so synmi svetla. V každom prípade je to však veľmi škodlivá záležitosť, ktorá ohrozuje jednotu Cirkvi, v čase, keď jednota zmýšľania a srdca je to najcennejšie, čo Cirkev potrebuje.

Svätý Ján Pavol, oroduj za nás! Oroduj za ťažko skúšanú Cirkev v západnom svete!

FRANTIŠEK VNUK

V roku 1918 sa na mape Európy objavil nový štát – Česko-Slovensko. Postoj Vatikánu k štátu, ktorý v roku 1918 vyrástol na troskách Rakúsko-Uhorskej monarchie, bol ústretový a blahosklonný. Pápež Benedikt XV. vyjadril svoje sympatie veľkým pozdravným listom prezidentovi Masarykovi vo februári 1919 a k nadviazaniu diplomatických stykov medzi Svätou Stolicou a Česko-Slovenskou republikou došlo v októbri 1919. Pápežským nunciom v Prahe sa stal Clemente Micara.

Vznik Česko-Slovenska a ostatných nových štátov, ktoré vznikli po I. svetovej vojne, priniesol pre Sv. Stolicu nielen náboženské ale aj organizačné a personálne problémy.

Sto rokov od vysviacky troch slovenských biskupov

Zvlášť zložitý prípad predstavovalo Slovensko. Oddelenie od Maďarska tu vytvorilo takú situáciu, že len tri diecézy sa v svojej celistvosti nachádzali na území Slovenska: spišská, nitrianska a banskobystrická. Ostatné diecézy – ostrihomská, rožňavská, košická a prešovská (gréckokatolícka) – sa teraz rozprestierali na území dvoch alebo i troch štátov.

Všetky diecézy spravovali biskupi maďarskej národnosti a veľkomaďarského cistenia. So žiaľom treba spomenúť, že okrem košického Augustína Fischera-Colbrieho, si nevedeli nájsť správny pastoračný prístup k zverenému stádu a teda nedalo sa o nich povedať, že boli medzi veriacimi v obľube. Pre svoj nevládny postoj voči novým pomeroch neboli prijateľní pre česko-slovenskú vládu. Niektorí z nich si to uvedomovali a uznali, že v nových politických podmienkach je ich ďalšie zotrvávanie vo funkcii nemožné. Spišský biskup Alexander Párvy sa ešte pred koncom vojny pobral do Budapešti, kde zomrel v marci 1919. Podobne aj rožňavský biskup Ľudovít Balas; ten tiež odišiel do Maďarska, kde zomrel v septembri 1920.

Nitriansky biskup Vilmos Batthyány (Baťán) a banskobystrický Farkas Radnay (pôvodným menom Wolfgang Rillhammer) ostali síce na svojich postoch, ale nie dlho. V marci 1919 boli zo Slovenska násilne deportovaní. Gréckokatolícky biskup Štefan Novák (pomaďarčený Rusín, rodák z Uble) odišiel do Miškovca a na Slovensko sa už nevrátil.

Výsledkom týchto udalostí vznikla na Slovensku taká krízová situácia, že v lete 1919 všetky diecézy – okrem Košickej – boli bez biskupov. Košický biskup Augustín Fischer-Colbrie, ktorý pre svoju hlbokú sociálne cistenie, tolerantnosť a otcovský vzťah voči svojim slovenským kňazom a veriacim sa tešil veľkej obľube, ostal síce na svojom poste aj po vojne, ale jeho možnosti konať boli radikálne obmedzené. Svätá Stolica ho vymenovala za apoštolského delegáta a apoštolského vikára pre celé Slovensko, ale tento zárok sa nestretol s porozumením ani v Bu-

dapešti, ani v Prahe. Z maďarskej strany bol pod nátlakom, aby funkciu neprijal a z česko-slovenskej strany sa mu nedostávalo podpory ani spolupráce. Vidiac tento chladný postoj a svoju nemohúcnosť, so sklamaním sa vzdal svojej funkcie.

Vymenovanie nových biskupov bolo teda naliehavou úlohou dňa. Česko-slovenská vláda – po vzore Francúzska a Spojených štátov – mala spočiatku v programe úplnú odluku Katolíckej cirkvi od štátu (ako topoklamovala T.G. Masarykom spísaná Washingtonská deklarácia z 18. okt. 1918). Keď však verejná mienka na Slovensku a na Morave jasne naznačovala, že taký prístup môže vyvolať búrlivú reakciu a nepokoje, pristúpila na rokovania

spišský, pre B. Bystricu a Ján Vojtaššák, farár vo Veličnej pre Spiš. Vysvätil ich nunciom arcibiskup Clemente Micara v Nitre dňa 13. februára 1921. Nebol medzi nimi Andrej Hlinka, ktorý bol pôvodne kandidátom č. 1. Ten sa totiž medzitým dostal do nemilosti režimu a od októbra 1919 do apríla 1920 sedel vo väzení za svoju neautorizovanú účasť na Mierovej konferencii v Paríži/Versailles, kde žiadal autonómiu pre Slovensko.

Veľkolepý priebeh vysviacky dôkladne zachytuje publikácia Pamätná kniha vyviacky slovenských biskupov (Trnava 1921). Pri storočnici tejto mimoriadnej historicky veľavýznamnej udalosti by bolo „dôstojné a správne“, keby toto doku-

mentárne dielo vyšlo v reedícii. Ono verne zobrazuje nadšenie a radosť, s akými katolícke Slovensko vívalo a pozdravovalo – od čias Štefana Moysesu – prvých arcipastierov, ktorí boli „krv jeho krvi, kosť z jeho kostí“.

Dielo dokumentuje, ako sa celý národ zapojil do radosnej udalosti, ktorá bola príslubom novej slnečnej jari a plodného leta. Úvodnú hudbu pre slávnostnú bohoslužbu Ecce sacerdos magnus zložil Bohumil Štetka a mladý komponista Mikuláš Schneider-Trnavský predviedol príležitostnú sv. omšu Missa Stella matutina.

Významným doplnkom slávnosti umelecká akadémia, kde odzneli spevy, piesne, recitácie a prejavy popredných súčasných umelcov. Recitovali sa verše z Cyrillometodiády Jána Hollého a s dojatím čítali slová, ktorými sa biskup Štefan Moyses sa zo záhrobia takto prihovárať národu:

„Rod môj, milý národ slovenský! Spal si duchovne stá liet. Precitni sa a zmužni! Precitni k práci človeka hodnej a sebe užitočnej. Práca je zákonom pochádzajúcim z vôle Božej. Pracovať ti bude treba vždy, či už len na úžitok iných, či na úžitok tvoj – voľ si! Neukazuj mi tvoje mazole; znám ich. Lež práve to štiepa mi srdce, že z tak mnoho možoťov je tak málo úžitku pre teba. Nest’ážuj sa, drahý rod môj, na svoju krušnú domovinu! Oplýva ona nielen krásami rajskými, lež i pokladmi nevyvážiteľnými, ktoré však vládze vidieť a zužitkovať len oko osvetou rozbystrené... Zotav sa teda osvetou duchovnou, povedomím národným, vierou kresťanskou v tuhú mocnú skalu, vzdorujúcu i treskom hromu i besnote víchrov... Postav sa na bezpečné plecia svojich prirodzených vodcov, aby si sa povýšil, otvor ochotne oči svetlu pravdy a užitočných vedomostí, ktoré prinášajú ti domáci vzdelanci tvoji v zrozumiteľnej tvojej jadrnej reči... Boj sa pri tom Boha, buď poslušný zákonom občianskym a ver mi, národe drahý, že ti bude, ako ti nebolo!“

Básnik Dlhomír Poľský (Andrej Majer) vítal nových biskupov svojšími veršami:

Zahučí zvon katedrály,
všetky vrstvy prejme.
Semka, semka vyznačenci,
na posviacku zrejme!
Vkročí Karol, Ján i Marián,
tklivý plynie obrad –
Hospodine všemohúci!
Akých vecí obrat!
Hnú sa, hnú sa suché kosti
Emeráma od radosti
Prísny Svorad i Blahoslav
strofy rečia žalmu:
Dobrý náš Boh, víťazný Boh,
Slovákovi dal palmu!
.....
Zaplesajú Trenčín, Liptov, Oravy
hmiel kopce
zvrgajú si dovážlivé
tlupy jahniat, škopce.
Po lazúrach, grúňov sedlách

vzplamenia sa vatry
až to praská, až to duní,
až sa nebe zjatrí!
Zhrmí národ: všetko zrovnám!
Živ’ Boh zlatých biskupov nám!
Po svätyniach Tedeumov
hymnu začnú vplyvnú:
S Kmeťkom, Blahom, Vojtaššákom
zošli blaha hrivnu!

Slovenský kultúrny cirkevný historik Juraj Hodál videl vo vysviacke slovenských biskupov taký „veľavýznamný historický deň, ako bol deň, v ktorom Štúr dal Slovákom slovenčinu za jednotný národný jazyk a ako keď podpísania Trianonského mieru, ktorý dal Slovákom slovenské hranice a bude spolu s tými pre všetkých spisovateľov dejín Slovenska hlavným medzníkom vo vývine nášho slovenského národa“.

Andrej Hlinka z väzenia v Brodsku poslal takýto pozdrav do denníka Slovak:

„Jubilare – plesajte! To jest plesajte v Bohu celá zem a slúžte Pánovi v radosť! (Ž. 99).

Plesaj Slovensko, lebo Ti svitol veľký deň, je tu sviatok cirkevný i národný!

Prestol sv. Metoda zapadol prachom minulosti, učiteľský stolec jeho bol katedrou biskupov síce veľkňazov, ale nie slovenských, Slovákov nie prajných. Malučkí pýtali chleba, ale nemalim ho kto lámať. Cesty Siona kvílili, pretože ľud nechodil k slávnostiam.

Tisíc rokov žila v srdciach našich pieseň Nitra milá, Nitra...

Koľko elégie a žiaľu bolo v tých slovách!

Deo gratias, prišli zase časy radosť, opakuje sa história.

Arcipastieri, nech zostúpí na vás Ten, ktorý si vás vyvolil. My sa radujeme, lebo vo vašom povýšení vidíme svoju slávu.

Jubilare! Plesaj zem slovenská! Príd Duch pravdy na našich otcov, prosíme ťa snažne, aby naša radosť bola stála.

Jubilare!“

Kiež by táto radosť, toto nadšenie, tento zápal za veci Cirkvi a národa rozpálili aj naše srdcia pri spomienke na udalosť, ktorej storočnicu si v týchto dňoch s úctou a vďakou pripomínáme!

FRANTIŠEK VNUK

Medzi neprehliadnuteľné udalosti druhého desaťročia nového milénia môžeme zaiste zaradiť degradáciu pôvodne kresťanského chrámu Hagia Sofia v Istanbule na mešitu. Aj Katolícke noviny v čísle 32/2020 (9. augusta) priniesli ako svoju ústrednú tému túto smutne známu informáciu: „Hagia Sofia sa začiatkom júla po 85 rokoch zmenila z múzea na mešitu“. Všimnime si najprv zvrtný tvar slovesa, akoby sa sama od seba zmenila... Ešte viac zarážajúca je ďalšia časť textu pod titulnou fotografiou. Kňaz a sprievodca po blízkom východe Ján Majerník, ktorý poskytol na danú tému v čísle rozhovor, čitateľov ubezpečuje, že „kresťanstvo a islam sa historicky zbližujú a nie je prospešné, aby sa vytvárala vzájomná nedôvera a rozjatrovali sa nedorozumenia z minulosti“.

Zmienená dikcia uvedeného produktu Katolíckych novín nie je „zavesená“ v ideologickom a náukovom vákuu. No nie je to však náuka katolicizmu, ako by sme mali očakávať, ale v obale katolicizmu sa skrývajú tézy ideológie postmodernizmu: dekonštruktivizmus a marxistická politická korektnosť. V tomto ovzduší sa uskutočnila na Dvojke (2. decembra 2020) televízna relácia Do kríža. Aktívny vyznávač islamu a proimigračný aktivista Jozef Lenč nás v nej klamlivo ubezpečoval, že nedávna násilná premena pôvodne patriarchálneho chrámu na modlitbový priestor – mešitu, je v poriadku, keďže sme monoteisti (kresťanstvo a islam), tak z tohto pohľadu sa iba vrátila k pôvodnému účelu...

V nasledujúcom texte ukážem, že islam nikdy nebol „zbližujúci sa“, ale v svojej podstate je hrubý násilnícky politicko-náboženský totalitný systém par excellence, a my kresťania nemáme ani zďaleka spoločného Boha. Tiež vysvetlím, prečo Katolícke noviny s ich tézou o „nejatrení nedorozumení z minulosti“ sú v intenciách novomarxistickej politickej korektnosti, a teda nie sú katolícke. Najprv niekoľko viet o význame tejto kresťanskej baziliky.

HAGIA SOFIA V KONTEXTE DEJÍN

Príbeh baziliky Božej Múdrosti v mnohom odzrkadľuje nielen vnútornú drámu kresťanov oboch tradícií, ale aj Slovanov a osobitne nášho národa, z ktorého vzišla a mala sa naplniť eminentná cyrilo-metodská misia.

Traduje sa, že cisár Justinian I., garant jej prestavby do dnešnej podoby, v čase jej posviacky 26. decembra 537, po poďakovaní Hospodinovi, vyhlásil: „Prekonal som Ťa, Šalamún.“ Tento katedrálly chrám v Konštantínopole, jednom z dvoch hlavných miest a po páde Ríma v roku 476, jediným hlavným mestom Rímskej ríše, bol miestom štyroch kľúčových ekumenických koncilov, na ktorých sa definovali podstatné pravdy o bohoľudskej prirodzenosti Ježiša Krista. Na týchto konciloch darovala Božia Múdrost' cirkvi pravdu a harmóniu podľa večného plánu spásy. Hagia Sofia sa zdala byť odleskom neba, keď sa za účasti patriarchu s duchovenstvom, cisára a jeho dvora, speváckych zborov v nádherných liturgických rúchach konali bohoslužby. „Nevedeli sme, či sme na zemi alebo na nebi“, bolo svedectvo vyslancov, ktorí sa vrátili z Konštantínopolu na Rus, ohromení krásou gréckej

(byzantskej) liturgie, píše Ján Šafin (Cyrilometodské dedičstvo a Európa). Význam chrámu Božej Múdrosti v kresťanskej tradícii je evidentný aj v tom, že je vyobrazený na ikonách Povýšenia sv. kríža, nielen ako dominantné pozadie kompozície. Centrom ikony je ambón chrámu, na ktorom stojí sv. Makarios s nájdenným Kristovým krížom.

Hagia Sofia je však úzko spojená s našou duchovnou, a teda aj kultúrnou tradíciou. Sv. Konštantín – Cyril tento chrám, najväčší až do vý-

profesor František Dvorník domnieva, že sv. Cyril zaujal miesto hlavného profesora filozofie po sv. Fotiovi, neskoršom patriarchovi, ktorý postupoval rýchlo v štátnych službách.

Pre ilustráciu sa žiada poznamenať, že v čase, keď v nej pôsobil náš vierozvest (päťdesiate roky IX. storočia), na „kresťanskom“ západe sa etablovali Karolovci vo Franskej ríši ťarbavo a po svojom zoznamovali s tajomstvami teológie. Vtedajšie franské teologické a ekleziologické

spor vierozvestov s trojjazyčníkmi.

Frankovia svojimi nepravovernými zásahmi do cirkevnej nauky postupne germanizovali pápežstvo, zničili jednotu rímskej kultúry západu a východu, umelo kreovali rozpory, ktoré vyústili v roku 1054 do schizmy: „Takzvaný rozkol medzi Východom a Západom nie je nič iné než vťahnutie schizmy – rozpútaného Karolom Veľkým a rozduchovaného franskými a nemeckými vezníkmi pápežstva – na Starý Rím“ (Romanidis: Frankovia, Rímnia, feudalizmus

padnej interpretácii dejín. Násilné zmarenie cyrilo-metodskej misie franským duchovenstvom s pomocou kráľa Svätopluka náš národ usmernilo na trajektóriu submisivity, nestálosti v identite a v epigónstve. Sme vari jediný slovanský národ, ktorý vyhnal zo svojho strediu intelektuálny a mravný výkvet, teda celú školu žiakov sv. Metoda.

Varovanie tohto arcibiskupa sa naplnilo: Slováci za vyše tisíc rokov sme nedokázali vybudovať kontinuitnosť národnej elity prakticky

PETER GREČO

Hagia Sofia a „zbližujúci sa“ islam (I. časť)

„Pravdu odháňajú zo svojho domu a pozývajú doň lož.“

(sv. Irenej z Lyonu: Adversus haereses, Prológ)

stavby baziliky sv. Petra, dôverne poznal. Bol v nej totiž vysvätený na kňaza a stal sa vyšším hodnostárom – bibliotekárom – správcom knižnice s archívom a tajomníkom patriarchu. Pri Hagii Sofii bola zriadená Dvorná (cisárska) vysoká škola – najprestížnejšia akademická inštitúcia vtedajšieho nielen kresťanského sveta, kde vyučoval filozofiu a teológiu. Bulharské žitie o ňom podáva toto svedectvo: „Bol veľký vo vonkajšej filozofii (rozumej pohanskej) a ešte väčší vo vnútornej (rozumej kresťanskej) filozofii.“ Oprávnené sa

deformácie ťaživo zasiahli myseľ celého západu až do dnešných dní, načo pregnantne poukázal grécky teológ Joannis Romanidis alebo Ján Šafin. Ako skúška správnosti nech nám posluži zdesenie vierozvestov nad polokresťanským stavom kresťanskej vierouky a praxe, ktorý našim predkom vstúpili franskí, teda latinskí misionári: povery o podzemných obroch, zabitie hada spojené s odpustením deviatich hriechov, povery o pohároch, pohanské obety, mnohoženstvo. Limity franskej, ger-
mánskej teológie priznačne ilustruje

a náuka). Hanebné vyplienenie Konštantínopolu v roku 1204 počas IV. križiackeho ťaženia „bratskými“ latiníkmi nesie mocenský rukopis franskej ideológie. Definitívny pád mesta, chrámu a kultúry v roku 1453 po hrdinskej obrane kresťanmi indikuje, že takmer jedno tisícročie po páde prvého Ríma Konštantínopol so svojim srdcom – Hagiou Sofiou – bol strážcom a rozvíjateľom integrálnej kresťanskej nauky. Pojmy Byzancia, byzantský, majú pre nás, žiaľ, obvykle exotický až negatívny význam hlavne kvôli úzkoprej zá-

v žiadnej oblasti tak, ako to dokázali ostatní Slovania.

ISLAM – NÁBOŽENSTVO NÁSILIA

Kým diplomacia tzv. Európskej únie podivne mlčala, zástupca pre vonkajšie vzťahy Ruskej pravoslávnej cirkvi Nikolaj Balašov správne vyhlásil súvislosti s degradáciou katedrály Hagia Sofia, že „táto skutočnosť by mohla mať vážne dôsledky pre celú ľudskú civilizáciu“. Nemožno ich nevnímať v geopolitickom kontexte, teda, že prebieha





čoraz ostrejšia zrážka postkresťanskej s moslimskou civilizáciou. Už v roku 1993 americký politický analytik Samuel Huntington prezieravo napísal, že svet sa nebude rozvíjať smerom k harmónii a etablovaní liberalizmu a „západných hodnôt“, ale ku civilizačnej zrážke, ktorá pôjde „pozdlž“ náboženskej línie. V ére atmosféry optimizmu, typického pre dedičov humanistického pokroku tesne po zrútení sa svetovej socialistickej sústavy to vyzeralo ako mizantropické rojčenie, no dnes to je drsná realita. Predtuchu tohto stavu sme mohli vnímať v roku 1988, keď básnik Salman Rushdie vydal básnickú zbierku Satanské verše. Podľa islamského práva naňho preto uvalil trest smrti alebo iránsky vodca ajatollah Rúhollah Chomejni. Odhalenie pravej tváre tohto náboženstva prináša život v utajení a obavách o vlastný život.

Starý kontinent následne po zabraní Hagia Sofia počas jesene zastihli udalosti, kedy moslimovia s eufemickým a teda politicky korektným prívlastkom: radikálni, militantní alebo jednoducho džihádisti, spáchali viacero ohavných teroristických útokov, podrezávali hlavy, strieľali, vypaľovali katolícke chrámy. Tragické udalosti vo Viedni a Nice na chvíľu v poradí prezentácie správ (tzv. agenda setting) „konkurovali“ unavujúcim pandemickým správam. Medzitým permanentne prebieha genocída kresťanov v Egypte, Sudáne a Blízkom východe, ktorá už dávnejšie presahuje prvokresťanské prenasledovanie. Správy o unesených dievčatách, z ktorých najprv mužovia vyznávajúci Alláha učinili sexuálne otrokyne, a potom násilne donútili islam, sa už v tom oceáne smutných správ strácajú. Do seba zahľadená blahobytom vyčerpaná individualita liberalizmu nemá veľa priestoru na správne vyhodnotenie situácie a zaujatie postoja. Český sociológ Ján Keller vysvetľuje: „Pokiaľ by mal človek súcíť čo len so zlomkom obetí, o ktorých nešťastí je každých dvadsaťštyri hodín rutinne informovaný, nestačila by mu ani jedna slza pre prípad úmrtia v rodine“ (Dvanásť omylov sociológie).

PRVÝ ZDROJ NÁSILIA V ISLAME – KORÁN

Odkiaľ sa berie násilie v náboženstve? Je to iba v spojení s politickou

mocou, ako sa domnievajú racionalizmom odchovaní autori? V kresťanstve, hoci sa v dejinách v súvislosti s participáciou na politickej moci dopúšťalo násilie na inovercoch, ale aj na vlastných, nemôžeme z jeho svätej knihy – Biblie explicitne odvodiť násilie. Odôvodnenie násilie v cirkevných dejinách ideovo vychádza z interpretačnej tradície počnúc sv. Augustínom s jeho „cogite intrare – prinútiť vstúpiť“, ktorý mylne chápal pasáž podobenstva o veľkej hostine z Lukášovho Evanjelia (14, 15 – 24). Nikolaj Berďajev (Filozofia slobody, časť II.) správne poznamenal, že z hĺbín cirkvi žiadne prenasledovanie vzísť nemôže, a nikdy ani nevzišlo. Prenasledovania nikdy neboli prejavom pravej cirkevnosti, ale ľudským hriechom.

Ako je to s islamom? Zdroj násilie, podľa môjho najhlbšieho presvedčenia, tvorí konjunkcia explicitných statí o násilí z ich „svätej“ knihy Korán, potom deštruktívnosť mysle zakladateľa islamu a extrakty učenia v Koráne o Ježišovi Kristovi, avšak z výslovne heretickej proveniencie. Násilie a brutalita je obsiahnutá v 180 veršoch a nenávisť k neveriacim v 349 veršoch Koránu. V kapitole 9, verš 29 je návod do boja proti neveriacim: „Bojujte proti tým, ktorí neveria v Boha ani v Deň posledný a ktorí nezakazujú to, čo zakázal Boh a jeho posol a ktorí nevyznávajú pravdivé náboženstvo a pochádzajú z radov tých, ktorým bola daná kniha.“ Ďalej sa píše: „Zabite ich tam, kde by ste ich našli. A vyžeňte ich odtiaľ, odkiaľ vás oni vyhнали. A nebojujte s nimi pri Posvätej mešite, až kým nezačnú v nej proti vám bojovať. Ak by proti vám bojovali, tak ich zabite. Taká je odplata pre tých, ktorí odmietajú veriť“ (2, 191). Tiež: „I bojujte proti nim, aby ste v skúške neprepadli, a aby bolo tým skutočným náboženstvom to, v ktorom sa uctieva len Boh“ (2, 193). Našou rečou vrahovia a teroristi, v ich reči džihádisti, ktorí v rámci arény postmoderného multikulturalizmu zvonku ničia zvyšky postkresťanskej civilizácie, odvodzujú svoje skutky z tejto pasáže: „Vy ste ich nezabili, ale Boh zabil. A nie ty si hodil, keď si hodil, ale Boh, kto hodil“ (8, 17). Rovnako: „Preto si spomedzi nich neberte žiadnych

dôverníkov, až kým neemigrujú kvôli ceste, ktorú Boh určil. Ak by sa odvrátili, tak ich vezmite a zabite tam, kde by ste ich našli“ (4, 89). Verejné kameňovanie, šibenice, bičovanie, amputácia končatín, to všetko predpisuje Korán. Bomby, granáty a samopaly, kyseliny sú technickým zdokonalením pokynov pre „svätých“ bojovníkov. Taký je mediálny obraz islamu. Dianie v tzv. no-go zónach, ktoré vytvorili prevažne hordy moslimských „utečencov“, po roku 2015 podlieha pre istotu obvyklému mlčaníu mienkotvorných médií.

Cynicky vyznieva komentár k veršu 9,29 z Koránu: „Vo všeobecnosti Korán vychádza zo zásady mierového nažívania s ostatnými.“ Nech sa snažia ich vykladači o všelijaké „gymnastické“ eufemizovanie inkriminovaných pasáží o tom, že sa nesmú izolovať od ostatných veršov, ich vlastné slová ich usvedčujú a realita spečatuje.

DRUHÝ ZDROJ NÁSILIA V ISLAME – MOHAMED

Deštruktívnu myseľ Mohameda vidíme aj na príbehu po prvom vyhnaní z Medíny, do ktorej sa vrátil o cca 8 rokov (630 po Kr.), ale už s mečom, aby zlikvidoval celú oligarchiu tejto metropoly. Zakladateľ islamu tvrdil, že mu Korán nadiktoval sv. archanjel Gabriel (sic!), ktorý v kresťanskom zjavení Bohorodičke oznámil vtelenie Božieho Syna. My, ktorí sme poučení náukou apoštola Pavla, vieme: „Ako sme už povedali, aj teraz znova hovorím: „Ak by vám niekto hlásal iné evanjelium ako to, ktoré ste prijali, nech je prekliaty!“ (Gal 1,9). Ten istý apoštol nás varuje: „A nečudo, veď sám satan sa tvári ako anjel svetla“ (2 Kor 11,14). Aká náboženská hrôza ide z toho, keď súcitne hľadáme na dôsledky islamu nielen v dejinách, ale aj dnes, v dobe Všeobecnej deklarácie ľudských práv, rôznych dohovorov a hlavne pokryteckého mlčania zodpovedných.

Mohamedovo správanie je archetypom a fyziológiou správania sa jeho vyznávačov vo svete: keď sú v menšine, bez moci, sú zakríknutí a tak sú dialogickí, sadajú k stolu. Keď získajú početnú prevahu alebo politickú moc, tak „diskutujú“ brutálnou silou, nad ktorou sa neraz rozum pozastavuje. 20. júla 2020 Hagia Sofia a s ňou svet boli svedkom, ako

duchovný – imán s naozajstným mečom v ruke vykrikoval z Koránu protikresťanské kapitoly – sýry a v rovnakej dikcii sa niesli aj slová tureckého prezidenta. Moslimskí teroristi obvykle používajú pred akciou pokrik „Alláh akbar – boh je veľký“, to znamená akoby zakričali: „Satan je veľký“. Iba z ľudskej prirodzenosti akokoľvek zasiahnutej hriechom totiž nemožno odvodiť toľko zla, podobne ako ho nemožno odvodiť pre priemyselné vyhladzovanie ľudí v nacizme, ukrutnosti boľševizmu v Rusku, Číne alebo Kambodži.

TRETÍ ZDROJ NÁSILIA V ISLAME – ARIANIZMUS A POPIERANIE TROJICE

Tretím prameňom násilie je prebratie a prítomnosť nepravoverných, ťažko heretických téz z kresťanstva do Koránu: popieranie Božstva Ježiša Krista a Trojice. Teológ Arius a jeho početní stúpenci, ktorí popierali božský pôvod vteleného Logosu, teda, že Ježiš Kristus je Božím Synom, je spolupodstatný s Otcom (homoúsios), predvečne zrodený, ale pri zachovaní odlišnosti osôb (hypostazis). Jadrom jeho učenia je absolútna Božia transcendencia. Boh je „monáda“ žijúca v absolútnej samote. Nemôže zrodiť Syna s tou istou prirodzenosťou, pretože by v ňom boli dva večné princípy. Tento Boh v podaní Aria je priepastne oddelený od všetkého, čo existuje mimo neho. Je to Boh, ktorý nie je schopný dať sa plne Synovi a Duchu Svätému (Egon Sandler: Ikony Krista). V čase etablovania Mohamedovej viery boli ešte prítomné ohniská arianizmu (ktoré tlejú aj v súčasnosti) a rovnako otcovia cirkvi zápasili aj s rôznymi bludmi ohľadom trojičnej náuky.

Ariáni nedokázali akceptovať, že v podriadenosti Krista, jeho poslušnom účinkovaní, je prítomné tajomstvo jednoty v slobodnej vôli Božích Osôb, ktoré vychádzajú z ich jednopodstatnosti. „Uvádzajú poslušnosť, ale majú na mysli násilie, a to práve vtedy, keď sa poslušnosť Syna pre nás obrazom Otca, lebo Syn v celom svojom Synovstve prijíma vôľu otca v úplnosti, tým sa stáva Otcovou vôľou“ (Christof Schönborn: Ikona Krista). Korán je striktné antagonisticky naladený voči Bohu Synovi i voči Trojici a takto skratkovite sa

vysporiadava s Božím synovstvom Krista a Bohom prítomným v troch osobách: „Ludia Knihy, neprekračujte medze svojho náboženstva a nehovorte o Bohu iné než pravdu. Veď Ísa (Ježiš), syn Márie, je len poslom Božím a Jeho Slovom, ktoré vrhol Márii a duchom od Neho. Verte teda v Boha a jeho poslov a nehovorte: Traja (nehovorte o žiadnej trojici ani o žiadnom synovi). Prestaňte (s tým), je to lepšie pre vás. Veď Boh je len jeden Boh, je jedinečný na to, aby mal syna. A Boh sám postačí, aby sa na Neho spoliehali“ (4,171). Kým Ariovi nechýbal intelektuálny potenciál v zápase s pravovernosťou, ale nemal dostatok pokory uznať, že tieto pravdy nie sú proti rozumu, ale nad rozum. Autor Koránu nemal zďaleka intelektuálny potenciál Aria, tobôž schopnosť pochopiť argumentačné sylogizmy sv. Atanáza, ani diskurz Kappadóckych otcov, či náuku prvých koncilov. No nechýbala mu arogancia pri presadení svojich interpretácii heretickej náuky z kresťanstva do Koránu.

V diskusnej TV relácii Do kríža zmienený Jozef Lenč potvrdil náuku Mohameda, keď nadviazal na svoju prvú arogantnú klamlivú tézu o tom, že Hagia Sofia sa vrátila pôvodnému účelu. „Ak sme monoteisti, veríme v jediného Boha, tak nemôžeme akceptovať vieru v iného Boha.“ Moderátor Jaroslav Daniška mal správny postreh a kontroval mu, že kresťania Predseda veria v iného Boha... Joseph Ratzinger učí: „Boh je trojičediný: on nie je večná samota, ale večná láska, láska, ktorá zakladá vzájomnosť troch osôb a je prvou príčinou a pôvodným základom celého bytia a každej formy života“ (Európa – jej korene). Kresťanský Boh sa zjavil ako Otec Ježiša Krista, ktorý v láske Ducha Svätého ponúka človeku zbožštenie, účasť na svojom živote. Sv. Gregor Nysský píše: „Hoci Božia všemohúcnosť je sama v sebe jedinou, predsa vyteká z prameňa, z Otca, vlieva sa a účinkuje v Synovi, a tak pretvára Božie milosrdenstvo na silu Svätého Ducha. Existuje iba jeden Vykupiteľ všetkých ľudí, Boh nad všetkými a jeho vykúpenie sa uskutočňuje skrze Syna v posväcujúcej milosti Svätého Ducha“ (PG45, 128c; 129b). Monoteizmus islamu, teda arianizmus, je mocenský monoteizmus, kde niet miesto pre dialóg a lásku, pretože predpokladom dialógu, tobôž lásky, sú osoby, teda interpersonalita. Mocenský monoteizmus je dôvodom na aktívny útlak a ospravedlňovanie násilie v dejinách, na čo som poukázal aj na základe teológie Johanna Baptistu Metza (Revolúcia, demokracia a masová kultúra).

Medzi Slovom, zrodeným z Otca (Jn 1,2), a jeho ľudskou podobou existuje nedeliteľná jednota. Slovo (Logos) v človeku neprebývalo ako niečo zvonku, cudzie, ale telo prijalo ako vlastné (Jn 1,14). Toto je náuka Efezského koncilu (r. 431). Preto mohamedania majú nenávisťný odpor voči kresťanskému tajomstvu Vianoc, že Boh sa ohraničuje do ľudskej podoby a stáva človekom. V tých oblastiach severnej Európy, kde disponujú politickou väčšinou napr. v samospráve, zakazujú tradičné symboly, akým je vianočný stromček. Podobne zvyšky kresťanskej výzdooby v Hagii Sofii, vzácné fresky a maľby, ktoré v doterajších okupáciách katedrály moslimovia nestihli zlikvidovať, teraz prekryli plachtami. Obavy UNESCO nad ich osudom sú opodstatnené.

EÚ presadzuje vakcináciu proti Covidu 19 všetkých obyvateľov členských krajín. 8.12.2021 Konferencia biskupov Slovenska (KBS) vydala k tejto vakcinácii na Slovensku svoje Stanovisko. Pri všetkej úcte a láske k našim biskupom ako nástupcom apoštolov, rád by som sa dotkol témy vakcinácie, podobne, ako sa toho už priamo dotkli aj občianske združenia Slovenskí katolíci, Lekárnici za život a Pro-life organizácie a hnutia. Nielen tieto občianske združenia a hnutia, ale aj moje spoločenstvo a ja sme vnímali, že stanovisko KBS voči vakcinácii proti Covidu 19 bolo ústretové a umiernené. Bolo to v nádeji, v presvedčení a viere, že z hľadiska etického a zdravotného skutočne ide o veľmi veľké nezanedbateľné dobro. To malo potom odraz v masmédiách, dokonca aj v TV Lux. V nej lekár a bioetik doktor Jozef Glassa vyjadril svoju radosť z pripravených vakcín, ktoré nikto z nás nemôže odmietat' alebo odkladať, lebo to by bol ťažký hriech. Prvý deň vakcinácií takmer v celej EÚ bol jednotný, 27. december 2020, sviatok Svätej rodiny.

Je však dobre známe, že okrem vakcín sú aj iné prostriedky proti Covidu 19 a veľmi účinné, bez akýchkoľvek vedľajších škodlivých účinkov, lieky a probiotiká. Z liekov je najúčinnější lacný Ivermectin – u nás zatiaľ nedostupný, vo svete použitý s dobrým výsledkom takmer 4 miliárdkrát. Na viaceré naliehania Ministerstvo zdravotníctva ho konečne 27. 1. 2021 povolilo používať v liečbe a prevencii proti Covidu 19. Na lekársky predpis dostať tieto lieky: Hydroxichlorochín, Azytromicín, Iso-Prinosine a je aj voľnopredajný liek, Kaloba. Donedávna bol v nemocniciach pacientom podávaný drahý Remdesivir, ktorý podľa WHO Solidarity trial z 15. 10. 2020 má nulovú účinnosť práve proti Covidu 19 (analytik Dr. Juraj Mesík). To je zaiste jedna z príčin vysokej úmrtnosti v posledných troch mesiacoch. Na vytvorenie alebo zvýšenie imunity a podporenie liečby veľmi účinné slúžia probiotiká - vitamíny, najmä D3, C, B6; a minerály, najmä zinok. O liekoch a probiotikách sa však v masmédiách donedávna vôbec nehovorilo, ale iba o testovaní a očkovaní, ktoré vlastne ani neliečia.

(V takejto situácii ľahko príde na um kacírka myšlienka, nie je tu skrytá snaha nielen čo najviac zaočkovať, ale aj o čosi iné, ako je samotná ochrana proti Covidu 19, napríklad spolu s očkovacou látkou vložiť do ľudského tela nanočastice, ktoré už neslúžia iba na podporu samotného očkovania človeka, ale skôr škodia jeho zdraviu, alebo majú slúžiť na jeho kontrolu? Dnes sú už rozvinuté nanotechnológie (nanočipy, nanoboty, nanoroboty...), fungujúce v súčasnosti s vysokofrekvenčnou 5G sieťou, ale tá zatiaľ u nás nie je celkom dobudovaná.)

Doterajšie očkovanie s mRNA-vakcinou od firmy Pfizer-Biontech bolo spojené s veľmi veľkým výskytom nežiadúcich vedľajších účinkov a niekoľko aj úmrtí (nedávno 23 v Nórsku, skoro po zaočkovaní). Preto v niektorých krajinách bola pozastavená alebo zakázaná, najnovšie v Turecku a v USA. Citujem: „Firma PFIZER zakázala ďalší prodej vakcín COVID-19 do EVROPY (správa zo 16. 1. 2021 na tadesco.org/Marného okénko). Nevíme, jestli důvodom jsou velké počty vedľajších účinků a mnoho úmrtí po podání vakcíny. Může to být také následek dekretu, který vydal Prezident trump o zákazu těchto vakcín v USA. V Norsku po podání vakcíny COVID-19 zemřelo 23 lidí.“

(: <https://cnn.iprima.cz/ockovani-proti-covid-19-muze-byt-pro-starsinemocne-lidi-riskantni-varuji-norsti-ve-dci-17177?>).

Tie mRNA vakcíny sú problematické zvlášť z hľadiska možného zlého zásahu do genetického systému človeka. Výskum totiž ešte neprebehol alebo je nedostatočne krátky, takže vakcíny sú vlastne stále iba experimentálne. Preto samotná firma Pfizer nedáva na svoju vakcínu záruku a varovala pred možnými negatívnymi vedľajšími účinkami.

V súvislosti s tým sa natíska otázka, či je prípustné zasahovať do genetiky človeka? Či nás Boh nestvoril dosť múdro, dobre? Bože, pomýlil si sa, zabudol si na niečo? A Ž 139 nám dáva odpoveď: „Veď ty si stvoril moje útroby, utkal si ma v živote mojej

zle, sa začali v rozhlase a televízii okrajovo spomínať aj vitamíny.

Umelý potrát je do neba volajúci veľký zločin proti ľudskosti, proti právu dieťaťka na život od počatia po prirodzenú smrť a proti ľudskej dôstojnosti, páchaný na bezbranných nevinných malých ľudských bytostiach. Minulý rok uplynulo sto rokov od vydania prvého propotrátového zákona na svete – v Sovietskom zväze. V mravne normálnej spoločnosti by nemali byť umelé potráty a ani možnosť získať materiál zo zavraždených detí, z obetí, ktoré má satan vo veľkej obľube aj na Slovensku. Od týchto vrážd by sa mala ľudská spoločnosť s hrôzou a ra-

šelma (slobodomurárstvo) za pomoci šelmy podobnej baránkovi (cirkevného slobodomurárstva, anticirkvi) sa usiluje ukradnúť Kristovi čo najviac duší, lebo čas kniežaťa tohto sveta sa už končí.

Teraz prebieha triedenie duší a očista, horí pšenica i kúkoľ. Potom bude horieť iba kúkoľ a potom nastane jar Svätého Ducha a víťazstvo Nepoškvrneného Srdca. A „jeden ovčinec a jeden Pastier“, krátky čas teokracie, posledné skúšky a druhý príchod Krista Pána.

Panna Mária nás volá v súčasnej búrke a potope do spoľahlivého útočiska – do bezpečnej archy svojho

smrti alebo života? Veď iba tá naša je znamením života a Božieho víťazstva i požehnanie pre nás a naše deti, ale i svedectva. Hej, svedectva, ktoré podľa sv. Jána Pavla II. máme dať aj iným národom v Európe, najmä svojou pravou vierou v Krista, bez kompromisov a zľahčovania, a oddanosťou Panne Márii. Pripomenul nám to sv. Ján Pavol II. aj rok pred svojou smrťou (+ 2. 4. 2005) vo svojom poslednom prihovore k nám na ďakovnej púti v Ríme na sviatok spolupatrónov Európy sv. Cyrila a Metoda, 14. februára 2004:

„Vy ste soľ zeme... Vy ste svetlo sveta!“ (Mt 5,13.14). „Byť „soľou“ a „svetlom“ znamená pre vás vyžarovať

Nad Slovenskom visí čierna zástava

Výzva slovenským vlastencom

matky. Chválím Ťa, že si ma utvoril tak zázračne; všetky tvoje diela sú hodny obdivu a ja to veľmi dobre viem“ (Ž 139, 13-14).

Kniha Genézis v 1. kapitole opis stvorenia pozemských zvieratkončí slovami 25. verša: „A Boh videl, že je to dobré.“ Ale keď stvoril človeka na svoj obraz, ešte raz hodnotí svoje dielo slovami 31. verša: „A Boh videl všetko, čo urobil, a hľa, bolo to veľmi dobré.“

V súvislosti s pandémiou, očkovaním a dnešným ľudstvom je tu potrebný ešte jeden dôležitejší pohľad – pohľad na duchovnú situáciu. Lebo Stvoriteľom a Pánom nášho života je Boh. Máme oči, anevidíme, že je tu vojna Dobra a Zla, Pravdy a Klamstva, Smrti a Života? Veď podľa Pána Ježiša vo svete stále ešte vládne „knieža tohto sveta (hoci) je už odsúdený“ (Jn 16, 11). A „on bol vrah a otec klamstva od počiatku“ (Jn 8, 44). Vlády anajmä masmédiá, s podporou protikresťanských a protinárodných nadácií, mu tiež slúžia polopravdami, prekrúcaním a zatajovaním dôležitých právd i skutočností a propagandou. A tiež presadzovaním nielen pochybných, ale aj bludných vecí (ako LGBTQI), alebo vyslovene zlých (ako umelé potráty). Robia to na želanie a objednávku najmocnejších politicky a finančne. A žiaľ, aj my, kresťania a vlastenci, zodpovední za iných, mu občas poslušne svojou prílišnou zhovievavosťou k zlu a strachom odvádzne povedať pravdu. Či by túto úlohu nemali plniť najmä všetci kresťanskí poslanci z NR-SR, všetci biskupi z KBS a predstavenstvá ďalších kresťanských cirkví a spoločenstiev a Matica Slovenská? Či ju majú plniť iba niektorí odvádzne poslanci a kňazi s prorockým duchom, ako napr. Marián Kuffa a potom si vyslúžiť odsúdenie, od nepriateľov aj od svojich?

Osobitne treba zdôrazňovať základné ľudské právo každej osoby na život a roz-hodovať o vlastnom tele a svedomí, s právom použiť aj výhradu vo svedomí. Stanovisko KBS pobádalo ľudí na vakcinácie, ale ibavnádeji, že sú to spoľahlivé a mravne prípustné záchranné prostriedky, ak iná možnosť záchrany nejestvuje. Ale existuje, ako sme už spomínali, normálne bežné lieky, eticky celkom nezávadné a účinné v iných krajinách, a probiotiká na posilnenie imunity. A v kritických stavoch aj kyslíkové a dýchacie prístroje. Iba uprostred januára 2021, keď je už veľmi

dikálnym odsúdením odvracat'. Tým nechcem vynášať súd nad ženami, otcami, lekármi a ďalšími osobami, ktoré mali na nich blízku účasť. Ich sudcom je Boh, určite s prihliadnutím aj na ich poznanie a svedomie. Ale aj „iba vzdialené“ spojenie s tým zločinom je spojenie s ním a s duchom smrti a klamstva a jeho démonmi, hoci by išlo iba o jedno zabitie dieťaťka.

Určite nie je úloha KBS pobádať veriacich na niečo zdravotne riskantné a neetické. To by nebola ochrana ľudských životov od počatia po prirodzenú smrť, ktorú nám tak veľmi kládol na srdce sv. Ján Pavol II. po prilete do Bratislavy 11.9.2003 ako prvú podmienku blahobytnej spoločnosti s dobrou budúcnosťou.

Veľmi dobré normy predstavujú vo svojom Stanovisku, bez zľahčujúcich postojov, lekárnici z o. z. Lekárnici za život. Pridávajú sa učenia pápežov sv. Pavla VI., sv. Jána Pavla II. a Benedikta XVI. a nepoddávajú sa diktatúre relativizmu. Ich učenie naďalej platí. A slová Pána Ježiša (Mt 5, 37) tiež: „Ale vaša reč nech je »áno - áno«, »nie - nie«. Čo je navyše, pochádza od Zlého“, porov. <https://www.hlavnespravny.sk/lekarnici-za-zivot-a-ich-stanovisko-k-problematike-ockovania-proti-ochoreniu-covid-19/2391088>. Aj Výzva pro-life organizácií a hnutí je v tom istom duchu a žiada vládu SR, „aby bezpečne a eticky nezávadne očkovacie látky dostali na Slovensku absolútnu prednosť pred vakcínami vyvinutými v rozpore s požiadavkami ľudskej dôstojnosti a ochrany ľudského života už pred narodením“.

Boží ľud, Boží národ sa má aj ako celok s odporom odvracat' od toho, čo ťažko uráža Pána Boha, najmä od zločinov proti ľudskosti, a nie ich pripúšťať ako prostriedok získania materiálu na výrobu vakcín a záchranu života. Keď sa benjamínovci v meste Gabaa do rána ukájali na vedľajšej žene pútnika levítu, ktorý prechádzal ich územím tak, že ju vlastne umučili, jej manžel rozštvril jej telo na dvanásť častí a do každého kmeňa poslal kus z jej tela s odkazom, aký hrozný zločin sa stal. Izraeliti nielen odsúdili ten zločin, ale uskutočnili tresnú výpravu proti benjamínovcom a tomu mestu a veľkú časť mužov z benjamínovho kmeňa pobili. Kniha Sudcov venuje tomu celé dve kapitoly, 19 a 20.

Podľa Modrej knihy (Kňazom, najmilším synom P. Márie) čierna

Srdca, v ktorom sa môžeme najľahšie stretnúť a zjednotiť aj s jej Synom aj s bratmi a sestrami. A potom s krížom a ružencom v srdci a rukách máme pracovať a bojovať za ich víťazstvo. Ohlasovať Pána Ježiša a pokánie a v jeho mene pomáhať ľuďom zriekať sa a oslobodzovať od ducha smrti a klamstva, strachu a pandémie a pretínať aj putá s nimi a s nenormálnymi „záchrannými“ prostriedkami, najmä so súčasnými vakcínami proti Covidu 19, ktoré sú už účasťou, i keď vzdialenou, na po-tratoch – „obetách“ nevinných detí Satanovi. Iba tak prerušíme škodlivé puto s nimi a s duchom smrti a pandémie (najlepšie vo sv. spovedi alebo popri sv. spovedi).

Ale treba preťat' aj puto so satanistickými globalistami, ktorí pracujú na zjednotení, či skôr zotročení ľudí za pomoci strachu a silných zdravotných motívov a politickej sily, aby mohli uskutočniť NWO – Nový svetový poriadok. Na jeho čele nemá byť Boh Otec, ani jeho Syn Ježiš Kristus, Vykupiteľ ľudstva, ale jeho protivník, najprv duchovne a potom aj fyzicky. A že ľudia trpia a mrú? Aká škoda? Veď je nás aj tak veľmi veľa! Sataništcko-slobodomurárskej finančnej a nadvládnej elite bude stačiť menej ako desatina súčasného ľudstva. Na poradných žulových 120-tonových pomníkoch v štáte Georgia (USA) z r. 1980 je nápis: „Udržujte ľudstvo pod hranicou 500 miliónov v trva-lej rovnováhe s prírodou!“ (Wikipedia/The Georgia Quide-stones).

A predovšetkým treba vziať veľmi vážne slová Pána Ježiša: „Ak nebudete robiť pokánie, všetci podobne zahyniete“ (Lk 13, 3). Alebo slová Pána z 2 Krn 7, 13-14: „Ak uzavriem nebesá, že nebude dažďa, ... alebo pošlem na svoj ľud mor, a ľud môjho mena sa pokorí a bude sa modliť, ak vyhladá moju prítomnosť a odvráti sa od zlých ciest, vtedy ich z nebies vypočujem, z nebies im odpustím. Odpustím ich hriech a uzdravím zem, áno, uzdravím zem.“ Aj Slovensko!.

V súčasnosti visí nad Slovenskom čierna zástava, ale aj tá naša krásna zástava s víťazným cyrilo-metodským dvojkřížom a tromi pruhmi, ktoré symbolizujú vieru, nádej a lásku. Ale tá naša zástava je smutná, lebo všetka pozornosť sa venuje iba tej čiernej. Pre ktorú sa rozhodneme? Pre zástavu

pravdu evanjelia pri každodenných rozhodovaniach osobných i spoločenských. Znamená to zachovanie neporušeného duchovného dedičstva svätých Cyrila a Metoda, aj keď je to niekedy v rozpore s rozšírenou tendenciou prijať bežne rozšírené zaužívané postoje.“

Svedkov potrebuje Slovensko aj jeho Cirkev na čele s biskupmi a prebudenými kňazmi a laikmi a včasné normálne liečenie a vitamíny, a nie drahé testovania, neúčinný drahý Remdesivir a vakcíny proti Covid 19, ktoré už chorým aj tak nepomôžu a zadlžujú náš národ. Práve pre zanedbanie prevencie a normálnej včasnej liečby infikovaných a pokornej modlitby sú omeškané hospitalizovania s ťažším priebehom a preplnené nemocnice a extrémne zvýšený počet zbytočných úmrtí za posledné 4 mesiace (od októbra 2020). V úmrtnosti sme na 1. mieste v tejto druhej vlne, v Európe. A ak je pravdou, že s podávaním neúčinného Remdesiviru v nemocniciach sa neskončilo ani po upozornení WHO (15. 10. 2020), bola to čudná stratégia pandemickej komisie a vlády.

Priatelja, slovenskí vlastenci, proti Slovensku zúri Satan „vrah a otec klamstva od počiatku“ spolu so svojim veľkým duchovným vojskom. Chcú ho zničiť, najmä jeho kresťanské a národné jadro a korene. Vzoprimme sa im v mocnom mene Ježiš, v sile Svätého Ducha a v spojení so Sedem-bolestnou, našimi dobrými anjelmi na čele s Archanjelom Michalom a Anjelom Slovenska, ako aj s našimi svätými na čele s apoštolmi Slovákov a Slovanov, sv. Cyrilom a Metodom, a našu vlasť zachránime! Tak nám, Bože, pomáhaj!

A modlíme sa aj veľmi aktuálnu modlitbu z Amsterdamu, danú zvlášť pre túto dobu:

„Pane Ježišu Kriste, Syn Otca, zošli teraz na Zem svojho Ducha! Daj, nech Duch Svätý prebýva v srdciach všetkých národov, aby boli uchránené od skazy, nešťastia a vojny! Kiež by Matka všetkých národov, preblessená Panna Mária bola našou orodovnicou! Amen.“

Naša Sedembolestná Matka, pomôž nám! Naši apoštoli sv. Cyril a Metod a všetci svätí, orodujte za nás! Sv. Archanjel Michal, sv. Anjel Slovenska a ostatní anjeli strážcovia, bojujte za nás!

VÁCLAV KOCIAN

MOTTO:

Ecce quam bonum ...

...

Po všetkom tom som sa zmožil
len na jednoduché skonštatovanie:„Ako je dobre,
keď bratia žijú pospolu ...“

A on, s radosťou na perách na to:

„Ecce quam bonum
et quam iucundum

habitare fratres in unum:

sicut unguentum optimum in capite,

quod descendit in barbam,

barbam Aaron,

quod descendit in oram vestimentí ejus.

Sicut ros Hermon,

qui descendit in montes Sion.

Quóniam illic mandávit

Dóminus benedictiónem,

vitam usque in sæculum.“ (Ž 132)

Ten tretí z nás celú túto slávnostnú chvíľu
okrášlil trbleťou šťastia,
ktoré okrášnilo jeho oči.

Potom nás Kristus požehnal ...

*Spomienka na stretnutie trojice**Jožko Tóth (85), Julko Rybák (78) a ja (41).*Z A J U L K O M
R Y B Á K O M . . .

„Ma sens ...“

(úryvok)

*Ako ten potok**čo sa zvrchu valí,**prekážky nemá,**nič ho nezastaví ...**Tak sa nesie život**v svojej neobhateľnej sile.**Zachvacuje všetko;**hĺbky, výšky, moria šire ...**Na svojej ceste ťažkosti zdolá,**či sú to zrúzy, či je to nečas ...**či – čo vystrojilo sa zdola ...,**lebo prúdiť, to je jeho zmysel.**Sám by si to nevymyslel ...*Neobhateľný je život vo svojej sile,
nevysloviteľný vo svojej kráse! A o láske – už ani
nehovoriac! Výron Boha!!!... Tým skôr život
človeka, ktorý preto žije, aby dobrotu, krásu
a lásku Živého Boha zviditeľňoval. Veď nie
nadarmo je na Jeho obraz stvorený...Ako nežný dotyk, ako najláskevššie pohladenie,
ktoré preniká a následne mení celý tvoj život,
sa v našej blízkosti čas od času taký človek
zjavuje. Pre mňa je tým človekom Július Rybák...Prvýkrát som ho uvidel niekedy v roku 1985,
keď na našom Trstenskom gymnáziu, pravdepodobne
v rámci Mesiaca Česko-slovensko – sovietského
priateľstva, naše veľmi dobré a múdre
pani profesorky (E. Kollárová a M. Bašistová)
pozvali na „povinnú“ besedu práve jeho.
Pamätám si len to, že to bolo v miestnom
kultúrnom dome, že hosť, pán profesor Július
Rybák hovoril o spisovateľovi Prišvinovi (Michail
Michajlovič Prišvin – vtedy som netušil, že on je
jeho prekladateľom...) a že na záver povedal:
„čítajte Prišvina...!“ A ešte mi hlboko v pamäti
utkvela jeho tvár... Taká iná, taká... – krásna...?Prešlo mnoho času. Stal som sa kňazom, bol
som kaplánom, správcom farnosti, bol som
na misiách v Rusku a na Jula Rybáka som,
samozrejme, úplne zabudol. Avšak, jedného dňa,
možno pred pätnástimi rokmi? sa mi dostal do rúk
časopis Listy PS. Pri prezeraní fotografií ja zadnej
strane obálky som „ho“ uvidel a spoznal! Spolu-
brata kňaza (M. Koleják), ktorý tam bol s ním vy-
fotografovaný som sa spýtal: „Ty poznáš Jula
Rybáka? Ja sa chcem s ním stretnúť...!“ O dva
týždne ma Martin priviedol do domu Rybákovcov
na Vajanského ulici v Gelnici. (Bol som vtedy
farárom v Kluknave, 15 kilometrov od Gelnice...)

Do riadkov sa nedá zmestiť to, čo sa od toho



Za Julom Rybákom

momentu dialo v mojom živote! Ako naraz všetko
začínalo nadobúdať nie len nový zmysel, ale že
som v novom svetle uvidel i význam dovtedy
prežitého...! Ako som precítil – až fyzicky! – že
moje telo nosí v sebe ducha a dušu, ktoré potre-
bujú preboriť schránku, svojimi potrebami a po-
žiadavkami obmedzujúcu ich rozlet...! A škripina
praskla... Obdivuhodné na tom je, že to bol proces
pozvoľný, nenásilný, ako nežné dýchanie na
chladom skrehnuté, na smrť odsúdené vtáča...

*Keď ťa vovedú do svätyne
ty len tíško bud' ...
... a vnímaj posvätnosť miesta.*

*I pre jeho krásu
i pre toho,
ktorý v nej prebýva,
lebo je jeho ...*

*Ukážu ti
„tu sa dá pomodliť“ ...“
Vyznajú ti
„o tejto je voľajaká báseň ...“
S myšlienkami o prapodstate
sveta a človeka v ňom
sa s tebou podelia
(Hviezdoslavov Kain).*

*Naozaj je človek
na obraz Boha stvorený!
Má svoje svätyne.*

*To je akoby ťa
do srdca vpustili.*

*A ty žasneš,
že kto vlastne si ...?!*
*„Kto že je človek, že naň pamätáš
...“ (Ž 144,3)*

*A bážňou
a chválou
a láskou
a vďakou
sa ti vnútro naplní.*

Práve si sa stretol s Bohom ...

V Kluknave 12. mája 2010
NAPÍSANÉ AKO MALÁ SPOMIENKA
NA VČERAJŠIU PRECHÁDZKU
S JULKOM RYBÁKOM V GELNICI
PO „JEHO“
TURZOVSKOM CHODNÍKU

Neviem spočítať tie dni v jeho pracovni či
na vychádzkach do okolitej prírody. Rozhovory
o ničom a zároveň o všetkom. Tie nové svety
a ich krásu, ukrytá povedzme v „ruskej duši“;
v románach Dostojevského, vo veršoch Jese-
nina, v úvahách Solovjova a samozrejme
v „obyčajnom živote“ Prišvina... Okamihy
vytrženia nad jednoduchosťou a zároveň
závratnosťou Hviezdoslava... Chvíle, keď
s bážňou, ba až so synovskou úctivosťou mi po
malých kúskoch dával ochutnávať Pavla
Straussa... A ja som pochopil, ako chutí krásu!
Ba viac... Ja som tú krásu začal vidieť... V ňom
samom...

Pri ktorej návšteve som pána profesora za-
stihol sledovať televíziu. Pozeral nejakú
krasokorčuliarsku šou. Práve tancovalo mladé
dievča. Do nádherných akordov vŕtalo ladné
pohyby, plné nadšenia a šťastia... On stál „v po-
zore“, akoby prikovaný a z očí sa mu rinuli slzy
šťastia. Povedal: „Takýchto nás chce mať On...“

Ako strelka na kompas, keď k nej prikladáš
magnet, tak sa rozkmitalo moje srdce a ne-
prestáva byť vnímavé na tú silu, ktorá aj mňa
v tisícokrakých podobách obklopuje a všetka
smeruje len a len k Jedinému...

Delili sme sa o všetko, čo sme za ostatné dni
videli, čítali alebo zažili. Pamätám si, s akým
nadšením som mu niesol film, ktorý sa ako po-
klad zjavil u mňa doma, Drevený chlieb. A tiež
si veľmi pamätám, ako sme po jeho zhladnutí
nemohli prerieť ani slovo, lebo sme prežívali
to isté.

Julko Rybák je človek, ktorý spája ľudí
navzájom. A to nie len veľké osobnosti – Strauss
– Medvecká – Valach – Rúfus. Vďaka jeho
literárnej činnosti sa tieto majáky ducha dostali
aj do najširšieho povedomia národa. Bez Ry-
báka by dnes len málokto poznal MUDr. Pavla
Straussa. Nevie, či by si niekto dovolil tvrdiť,
že kňaz Jozef Tóth je prorockým duchom našej
doby, že existuje duchovná blízkosť a prí-buznosť
medzi apoštolom Pavlom, Pavlom Országhom
Hviezdoslavom a Pavlom Strausom...

Mám ho rád, ako svojho otca, láskavého
učiteľa a milovaného priateľa. Ťažko je
vyjadriť, keď ti stavec, v pevnom chlpskom ob-
jati, plače na pleci... – Od šťastia, z vedomia
Božej dobroty a milosrdenstva...

Pokora je čnosť, ktorou Julko nikdy
neopovrhol. Naopak, až do poslednej chvíle ju
vedome pestoval. Mala množstvo podôb. To
nech každý, kto ho pozná, skúma a objavuje v
tomto veľikánovi.

Vieme, že Julo Rybák je „denníkový“
spisovateľ. Tak, ako jeho životný súputník M.
M. Prišvin. Od sedemdesiatych rokov minulého
storočia, v policiach zoradené zápisníky,
vzbudzujú rešpekt a úctu. Pri pohľade na ne mi
hovori: „Mal som taký „sen“; Predstúpil som
pred nebeskú bránu, ale vchod do nej bol za-
pratáný týmito mojimi zápisníkmi. Podišiel
ku mne sv. Peter a povedal, že dnu sa dostanem,
iba ak sa nájde niekto, kto toto všetko dokáže
rozobtať... (pozn.: rozobtať znamená spracovať)
No neviem, či sa na to niekto podujme, či
neostanem tam, pred bránou...“

Choroba veľmi zasiahla do jeho života. Tú
môžeme nazvať skúškou, bolesťou alebo
trápením... Alebo? Novou možnosťou poznať
dosiaľ nepoznané... Tu mnohé pochopíme len
s odstupom času. Ale už dnes svedčíme o tajom-
ných rozmeroch lásky a krásy aj v takýchto zo-
havených formách ľudského života. Sláviť svätú
omšu na posteli trpiaceho človeka a pri pozdvi-
hovaní vidieť za Eucharistickým Kristom jeho...
– je duchovné vyšinitie do Božích tajov Boho
– človečenstva... Kto je On a kto je on...?!
Zrazu vidíš, že „už nežijem ja, ale vo mne žije
Kristus...“ (Gal 2,20) Ten, ktorý „chce opäť
kráčať špinavými ulicami našich miest
a dedín...“ (J. Tóth)

Pri poslednej návšteve v Gelnici sa mi
pani Vierka posťažovala a „požalovala“
na Jula, že keď jej nechce odpovedať, začne
si pospevovať. Sedel som na stoličke, vedľa
neho. On, ako to začul, pozrel sa na mňa
a „začal spievať“. Netuším akú pieseň. Ani
slová, len tóny ukladané do neznámej
melódie... „Vidíte?“ – hovorí pani Vierka –
„Toto mi robí... Ako naschvál!“... Vtedy som
sa k Julkovmu „spevu“ pridal aj ja. Spolu sme
si húdli pieseň, ktorá sa nedá zapísať do ni-
jakých nôt, ba dokonca podozrievam, že to
bola „pieseň, ktorú sa nik nemohol naučiť...“
(porov. Zjv 6,3) Potom nadšene zažiaril
radosťou a radosť sa prejavila úprimným
smiechom, smiechom až do slz šťastia...

Pre Julka Rybáka bol život na zemi ako
nevyhnutnosť, ktorú treba prijať a podľa svo-
jich možností a schopností ním kráčať. Jeho
vnútro ale bolo naplnené nehasnúcou túžbou
po skutočnom a večnom šťastí a po takej istej
láske. Nohami stál pevne na zemi, ale rukami
sa mocne držal neba!

Spomenul som si ešte na jeden sen
o ktorom mi Julko rozprával... Odohrávalo sa
to v Partizánskej Ľupči, v jeho rodisku.
Z domu prešiel poza humná a kráčal prašnou
cestou do polí. Ako sa tak blížil k horizontu,
oproti nemu prichádzal kňaz – myslím, že
spomínal Jozefa Tótha – a podával mu sväté
prijímanie... Možno aj preto chcel byť
pochovaný tam...

Východná kresťanská tradícia pozná
pojmem „starci“. Sú to duchovní otcovia – nie
preto, že sú starí – ale že sú obdarení mimo-
riadnymi duchovnými darmi. Julko Rybák je
v tomto zmysle pre mňa skutočným starcom.
Dúfam, že z mojej strany to nebude trúfalosť,
keď poviem, že som jeho duchovným
synom...

Julko! Lúbim Ťa a dovidenia!!!
Tvoj Paľo z Likavky

PS: Tak teraz sa už môžeš Paľka Straussa
spýtať na tie veci...

V Likavke 01. februára 2021

PAVOL ONDRÍK
likavský farár

V polovici 18. stor. v Uhorsku formuje sa nová spoločenská vrstva – honorácie. Tá oproti aristokracii pochádzajúcej z rodovej feudálnej šľachty mala nešľachtický pôvod. Išlo o vzdelancov – inteligenciu a duchovných pochádzajúcich z ľudových vrstiev. Honoráciu tvorili lekári, advokáti, učiteľia všetkých stupňov, úradníci, umelci, rehoľníci, kňazi a pod. Z politického života zostávali vyradení až do zániku feudalizmu. Za vlády Jozefa II. v Uhorsku bolo ich okolo 5 tisíc, v roku 1840 už asi 50 tisíc. Ich spoločenský vplyv výrazne stúpil.

Počiatky moderného slovenského národa datujú sa od r. 1700, kedy bol zaznamenaný obdivuhodný rozvoj školstva. Cisár Karol VI. vydal Základnú listinu piaristického gymnázia v Ružomberku. Postupne piaristi založili gymnáziá v Nitre, Brezne, Jure pri Bratislave, Sabinove, Trenčíne a Banskej Štiavnici. Pri gymnáziách boli aj konvikty (internáty). Štúdium prebiehalo gratis et absquae pensione – zadarmo, bez akéhokoľvek poplatku. Vyučovacou rečou bola slovenčina a vo vyšších triedach latinčina a slovenčina.

ANTON BERNOLÁK – NÁRODNÉ OBRODENIE

V tej dobe doslova zaskvela sa veľká osobnosť, katolícky kňaz, Anton Bernolák (1762 – 1813). Narodil sa v Slanici (pri Námestove) ako siedme dieťa zemianskej rodiny. Teológiu vyštudoval vo viedenskom Pazmaneu. Kaplanovať začal v obci Čeklis (dnes Bernolákov). Už tu začal pracovať na svojich jazykovedných dielach. Šesť rokov pôsobil v Trnave, neskôr v Nových Zámkoch.

Patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti novodobých dejín slovenského národa. Ovládal viacero cudzích jazykov, mal rozsiahle vedomosti v niekoľkých vedných odboroch. Bol stúpencom pokrokových jozefínskych reforiem, priekopníkom národnobuditeľských snáh.

Bernolák bol zakladateľom hnutia Slovákov, ktoré nazývame národné obrozenie. Výstúpenie troch nadšencov A. Bernoláka, J. Palkoviča a J. Fandlyho predstavuje historický prelom vo vývoji národa. Katolícki bernolákovci ako prví pokladali Slovákov za svojbytný kmeň (národ), ktorý má svoj jazyk.

Písomné záznamy o slovenčine ako o materinskom jazyku a reči ľudu siahajú do dávnej minulosti.

V Ostrihomskom rituáli z r. 1560 v mimoliturgických obradoch (krst, sobáše, pobožnosti, piesne) texty sú popri latinčine už aj v tzv. strednej slovenčine. Na Slovensku písalo sa slovensky už v roku 1628, bola to nekodifikovaná jezuitská slovenčina.

Neskôr, v roku 1784 Jozef Ignác Bajza vydal prvý diel svojho románu René mládenca... v tzv. predpisovnej slovenčine.

UZNANIE SLOVENSKÉHO NÁRODA V EDIKTE MÁRIE TERÉZIE.

V roku 1777 zavádza sa v Uhorsku na základných školách vyučovanie v materinskej reči národa. Na stredných školách vyučujúcim jazykom ostala latinčina. V Ratio educationis cisárovný Márie Terézie Slováci sú uznaní za jeden z národov Uhorska. Touto reformou za-

viedla sa v monarchii, teda aj na Slovensku, povinná školská dochádzka; vyučovanie v jazyku národa a vydávanie učebníc, vo vyučovacom jazyku, teda aj v slovenčine. Deti mali chodiť do školy dovtedy, kým nebudú schopné vykonávať práce doma a na poli.

PRVÁ SPISOVNÁ SLOVENČINA

Pravdepodobne veľká reforma školstva, ktorá umožnila vyučovanie v materinskom jazyku, viedla A. Bernoláka k práci na rozsiahlom jazykovednom diele. Už ako študent, nie celých 5 mesiacov od vydania dekrétu Jozefa II. o pestovaní miestnych jazykov, vydáva

ktorí si kládli za cieľ rozvíjať slovenskú reč a slovenskú kultúru; šíriť osvetu medzi pospolitým ľudom v rodnom jazyku.

Toto združenie nesie názov: Slovenské učené tovarišstvo; vzniklo v roku 1792 so sídlom v Trnave. Jeho spoluzakladateľom bol Juraj Fandly. Spolok vydal 220 kníh po 500 výtlačkoch v bernolákovčine. Mnohé z nich šíria osvetu v hospodárskej oblasti, iné o liečivách, ďalšie sú divadelné hry, pohľad do dejín, diela duchovného zamerania, piesne, rozprávky a i.

POBOČNÉ STÁNKY

Tovarišstvo združovalo 581 členov, z toho duchovných, ka-

Uvedené skutočnosti ukazujú veľkosť Bernolákovho intelektu. Bol jedinečnou osobnosťou schopnou inšpirovať a priťahovať ľudí do tvorivej spolupráce. Majúc prirodzenú autoritu a organizačný manažerský talent, premenil spontánne nadšenie mladej katolíckej mládeže na uvedomelý slovenský národný pohyb.

Súčinnosť, ústretovosť, vzájomné porozumenie, vytváralo u bernolákovcov prostredie a tvorivú i kultivovanú atmosféru, ktorá bola dosť vzdialená vzťahom a atmosfére u štúrovcov.

V roku 1829 a 1832 vyšli dva zväzky úplného prekladu Biblie do bernolákovskej slovenčiny pod vedením ostrihomského

EVANJELICI TRVALI NA ČEŠTINE

Ducha národného obrozenia výrazne poznačili konfesijné rozdiely. Evanjelici neustúpne lipli na češtinu – biblickej. Užívali ju pri náboženských obradoch. Predstavovala pre nich posvätnú reč. Ich buditeľské úsilie nadväzovalo viac na husitské tradície, než na cyrilometodské. Veľký básnik a učenec Ján Kollár (spomeňme dielo: Slávy dcéra), uveďme ďalšieho, vedec európskeho formátu Pavol Jozef Šafárik (spomeňme : Slovenské starožitnosti) a rad ďalších osobností tvrdo, neoblomne postavili sa proti bernolákovskému obrodeneckému hnutiu. Označili ho za „ja-

Zrod moderného slovenského národa

Bernolák svoje prvé významné jazykovedné dielo: Dissertatio... – Filologicko-kritická rozprava o písomenách Slovákov. Bol to prvý konkrétny krok k ustáleniu spisovnej normy slovenského jazyka.

Kodifikácia slovenčiny nerodila sa ľahko. Údajne Bernolák uvažoval, že jej základom by mala byť stredoslovenčina. Pod kultúrnym tlakom Trnave a Bratislavy priklonil sa ku kultúrnej západoslovenčine.

Bernolák v ďalších troch dielach : Pravopis slovenského jazyka, Slovenská gramatika a Náuka o pôvode slovenských slov, preukázal, že existuje slovenský národ, ktorý má kultivovaný jazyk opierajúci sa o gramatické a pravopisné pravidlá.

Slovenčina (neskôr ozn. bernolákovská) bola prijatá ako spisovná norma slovenského jazyka v roku 1787. Slovenský národ zaradil sa medzi kultúrne národy Európy.

Už v roku 1789 katolícky farár Juraj Fandly vydal v Bratislave prvú knihu v bernolákovskej slovenčine: Dúverná zmluva... , ktorej cieľom je, aby sa „materinská reč slovenského národa z hlbín tmy na svetlo vynorila“.

BERNOLÁKOVSKÝ OBRAT

Jozef Markuš píše, že... pokiaľ ide o slovenčinu a slovenskosť, bernolákovský obrat podoba sa na koperníkovský obrat v astronómii (od češtiny, k slovenčine / od geocentizmu ku heliocentizmu).

Nebola to ľahká úloha, lebo prijatie slovenčiny sťažovala čeština, ktorá bola bohoslužobným jazykom našich evanjelikov a presadzovala sa z Prahy ako literárny jazyk Slovákov (Ján Kollár, Matej Bel, Pavol Doležal).

SLOVENSKÉ UČENÉ TOVARIŠSTVO

Bernolák bol jedinečnou osobnosťou schopnou inšpirovať a priťahovať ľudí do tvorivej spolupráce. Majúc prirodzenú autoritu a organizačný, dnes by sme to vyjadrili: manažerský, talent, získal mladú inteligenciu pre prácu na národnom poli. Bol vedúcou osobnosťou prvého slovenského združenia katolíckych intelektuálov,

tolických kňazov bolo 255 (v tom i biskupi). Rozšírilo sa po celom Slovensku v podobe tzv. pobočných stánkov. Teda malo celoslovenskú pôsobnosť. Bolo celonárodnou kultúrnou osvetovou inštitúciou. Celkom bolo zriadených 12 pobočných inštitúcií. Na východe pobočky boli v Spišskej Kapitule, v Solivari, Košiciach a Rožňave (M. S. Ďurica).

Aj to svedčí o tom, že išlo o celonárodné obrodenecké hnutie, ktoré nepredstavovalo hrdku rozporuplných nadšencov, ako sa to niekedy dehonestuje. Medzi najaktívnejších členov patrili: J. Fandly, J. Palkovič, O. Mesaroš, O. Brešťovanský, A. Rudnay, J. Kysely, V. Gazda, M. Hell, J. I. Bajza.

Bernolák nielenže zobudil zo spánku svoj národ a „zoral úhor neúrodný“, ale bez zveličovania dal pevné základy modernému slovenskému národu.

V roku 1787 dokončil svoju štúdiu Dissertatio philologica critica – Filologicko-kritická rozprava o pravopisných pravidlách. V ňom zdôvodňuje národnú osobitosť Slovákov, ktorých kultúrny vývoj vyžadoval mať vlastný literárny jazyk. V štúdiu uvádza: „...pravidlá pravopisné, ktoré sme v tomto spisku ustanovili, prispôbujeme výslovnosti Slovanov žijúcich v Uhorsku a nie Čechom...“. Už Bernolák vystihol svojráznosť a osobitosť reči Slovákov (v 20. stor. na tomto poli veľkú rolu zohral významný jazykovedec Dr. Henrich Bartek).

VIACJAZYČNÝ SLOVNÍK

Bernolák ďalej spracoval veľký šesťdielny Slovník slovensko – česko – latinsko – nemecko – maďarského jazyka. Mal 5 300 strán a 30 000 slov!

Azda len s výnimkou Nemcov, žiadny národ v celej monarchii sa nevedel pochváliť dokonalejším slovníkovým dielom (V. Mrva).

Bernolákov slovník český jazykovedci kladú na roveň veľkého Česko-nemeckého slovníka Jozefa Jungmanna, na ktorom pracoval 30 rokov.

Jeho jazykovedné dielo je tak rozsiahle, že znalci nevedia pochopiť ako to dokázal.

kanonika Juraja Palkoviča (1763-1835). U bernolákovcov vládol tvorivý duch a nadšenie „za tú našu slovenčinu“.

Do vydania slovenského prekladu Biblie prezieravo sa zapojila väčšina nadaných cirkevných predstaviteľov, čo sa označuje za diplomatický skvost.

Bernolákovčina bola prijatá v celom Hornom Uhorsku ako vyučujúci jazyk na obecných a katolíckych základných školách a gymnáziách. V tom jazyku vydávali sa od roku 1789 knihy a časopisy. Autormi a prispievateľmi boli temer výhradne katolícki národovci.

Bez Bernolákovho historického činu – odlúčenia sa od češtiny – nebolo by ani štúrovcov, o čom nás presvedčí ďalší vývoj spisovnej slovenčiny.

A. Bernolák dal pevné základy modernému slovenskému národu (E. Tarabčáková). Išlo nie len o jazyk, išlo o celú kultúru a vzdelanosť, o moderný vývoj, o miesto Slovákov vo svete.

J. Markuš píše, že bernolákovskú slovenskú literatúru, bernolákovské hnutie, štedro podporovali významní meceni z cirkevných a svetských kruhov (uvádza 12 mien).

Spomína aj ďalšie osobnosti v cirkevnej štruktúre, ktoré podporovali prenikanie slovenčiny do vzdelanostnej, osvetovej a náboženskej oblasti. Bola to veľká vzpruha vo vytváraní slovenského národného povedomia.

Bernolákovčina bola výrazovo bohatá. O tom svedčí, že vrcholné diela svetovej literatúry – Vergília, Ovídia, Homéra a i. dokázal kňaz a básnik Ján Hollý (1785-1849) pretlmočiť z latinčiny do (bernalákovskej) spisovnej slovenčiny.

Uveďme vrcholné dielo J. Holého: hrdinský epos Svätopluk. Aj v ďalších eposoch, Cyrillo-Metodiáda a Sláv vyzdvihol duchovnú silu a starobylosť Slovákov.

V Bernolákovskej slovenčine vychádzala osvetová literatúra, duchovná spisba, poviedky, divadelné hry, cestopisy, romány, preklady klasických autorov, ľudovýchovné diela, poézia a i. viac, než ďalších 60 rokov.

zykový rozkol československého kmeňa“.

História nás presvedčuje, že u katolíkov latinčina ako bohoslužobná reč nebránila zavádzaniu národnej reči. Piesne počas omše a počas iných pobožností celé stáročia spievali sa v reči ľudu, teda v slovenčine. Kostoly, rôzne cirkevné obrady, tvorili širokú základňu pre užívanie slovenského jazyka v zhromaždeniach ľudí a tým prehlbovali slovenské povedomie.

Aj to bolo pre bernolákovcov pohnutkom pre prijatie písomnej ustálenej podoby slovenčiny. Naším evanjelickým intelektuálom to chýbalo ešte mnoho desaťročí.

Pripomeňme si z histórie, že v tzv. jezuitskej slovenčine už v r. 1655 vyšiel spevník s 220 omšovými piesňami, a, že ľudovú osvetu jezuiti šírili v slovenčine od roku 1628 (najmä divadelné hry a i.).

Evanjelici v Uhorsku ešte ďalšie temer tri generácie vnímali Slovákov ako „kmeň“ českého národa.

LUDOVÍT ŠTÚR

Evanjelická inteligencia tvrdo presadzovala češtinu. Naproti tomu bernolákovskému Učenému tovarišstvu, evanjelik Jiri Palkovič a ďalší, založili v Bratislave Ústav reči a literatúry československé (r.1801). Tento dualizmus komplikoval vývoj slovenského národného života, spomaľoval utváranie národnej jednoty.

Odpor evanjelickej inteligencie proti slovenčine pokračoval založením ďalšej inštitúcie. V roku 1829 študenti bratislavského ev. lýcea založili Spoločnosť česko-slovenskú na zdokonalenie sa v jednotnom jazyku Čechov, Moravanov a Slovákov.

Do roku 1836 významnú úlohu na počesťovaní národa zohrávali aj L. Štúr a M. M. Hodža.

Ešte v roku 1835, teda 60 rokov po kodifikácii slovenčiny (bernalákovskej) vymenoval dištriktálny konvent v Bratislave Ludovíta Štúra (1815-1856) za profesora československej slovenčiny. Štúr vymenovanie prijal (!). Po roku pôsobenia Štúr odišiel na dvojročné štúdiá do Halle.

Až keď sa vrátil, teda po roku 1838, začal sa postupne hlásiť k pri-

jatiu slovenčiny. Uvádza, že k tomu ho pohol príklad bratov katolíkov, ktorí už dávno sa prihlásili k reči slovenskej. Ešte ďalších desať rokov bolo to len také koketovanie, bez prijatia rozhodnutia (išlo o spolk Tatrín, 1847). Štúr vyjadroval veľký obdiv básnikovi Jánovi Hollému. Jeho básnické veľdiela, eposy, naňho silne zapôsobili.

Generálny inšpektor evanjelických škôl v Uhorsku Karol Zay svojou inštalacnou rečou rázne zapojil evanjelickú cirkevnú organizáciu do vládneho programu maďarizácie.

Naši evanjelici naďalej neboli ochotní prijať kodifikovanú slovenčinu, v ktorej už desiatky rokov katolícki literáti publikovali.

PRVÉ KROKY K REFORME PRIJATEJ (BERNOLÁKOVSKÉJ) SLOVENČINY.

Prešlo ďalších päť rokov od návratu Štúra z Halle, teda v roku 1843, E. Štúr so spolupracovníkmi Hurbanom a Hodžom na schôdzke v evanj. fare v Hlbokom 11. júla rozhodli sa opustiť biblickú češtinu, lebo konštatovali, že aj vtedajšia kultúrna čeština je vzdialená tej, ktorú mali slovenskí evanjelici liturgicky zakonzervovanú.

Rozhodli sa pre slovenčinu, ale nie tú, v ktorej už desaťročia (od r. 1787) vyučovalo sa na katolíckych a obecných základných školách a v ktorej boli vydané už celé stovky kníh. Štúrovci rozhodli sa prijať za základ slovenského jazyka kultúrnu (mestskú) stredoslovenčinu.

Dodnes zostáva otvorenou pravá odpoveď na otázku, čo bolo motívom zavrhnúť bernolákovčinu, jazyk, ktorý mal pevne stanovené pravidlá, ktorý sa používal vo väčšine základných škôl na Slovensku, v ktorom už desaťročia vychádzali knižné publikácie, ktorý mal veľký päťjazyčný slovník (30 000 slov, 5 300 strán) a bol prijatý veľkou časťou našej kultúrnej verejnosti ako spisovný jazyk.

Štúr mal nenávistnú opozíciu v evanjelických intelektuálnych kruhoch (Kollár, Palkovič, Daxner, Bel) a keby oproti biblickej češtiny priklonil sa ku „jezuitsko-bernalákovskej katolíckej“ (?) slovenčine, v evanjelických intelektuálnych kruhoch bol by úplne odpísaný. Aj takto dôvodí sa odklon štúrovcov od bernolákovčiny.

JÁN HOLLÝ

Vtedy na literánom a národnom poli veľkou intelektuálnou a vlastneckou autoritou bol katolícky kňaz Ján Hollý (1785-1849). Uvedme jeho básnické eposy: Cyrilo-Metodiáda, Svätopluk, Sláv. K jeho smerovaniu patria M. Hamuliak, J. Palkovič, J. Fandly, Kozáček, Chrástek, Hattala a ďalší.

Štúr o Hollom píše: Hollý je hviezda prvej veľkosti na nebi poézie slovanskej. Ako sme už uviedli, bernolákovčinu prijalo za reč národa celé spektrum slovenských katolíckych intelektuálov.

Štúr, Hurban a Hodža v zápätí po uvedenej schôdzke v Hlbokom (1843) navštívili bernolákovského

katolíckeho básnika Jána Hollého na jeho fare v Dobrej Vode so svojou ideou budúcej slovenčiny. Odmietli existujúcu spisovnú reč, bernolákovčinu, a prišli s návrhom, aby základom pre spisovnú reč bolo stredoslovenské nárečie, respektíve mestská stredoslovenčina.

Hollý nevzniesol výhrady voči ich požiadavke. Ustúpil v národnom záujme. Bol to jeho rozhodný prejav spoločného prístupu katolíkov a evanjelikov k veci národnej. Uvedomoval si rozorvanosť v evanjelických kruhoch a beznádejnosť prijať nimi existujúcu spisovnú slovenčinu – bernolákovčinu.

Pre bernolákovcov ten ústup, to bola veľká daň, ale išlo o viac než o tento spisovný jazyk. Išlo o presadenie identity národa Slovákov a jedným z kritérií uznania národa je spoločný jazyk. U Hollého otázka národného zjednotenia Slovákov predčila všetko ostatné.

Ani potom, v následnej generácii, v omnoho početnejšej skupine katolíckych vlastencov nedošlo k roztriedeniu, aj keď išlo o veľa; zriecť sa jazyka, ktorý už temer tri generácie používali a v ňom publikovali. Mladí katolícki vlastenci prijali ústretovosť Jána Hollého voči štúrovcom. Bolo to obdobie príkladnej spolupráce katolíckych a časti evanjelických osobností. Prítom iná časť evanjelikov (veľký básnik J. Kollár, J. Palkovič a ďalší) ostro kritizovali štúrovcov a trvali naďalej na češtine. Rozpory medzi nimi sa nenávisťne prehlbovali.

Je udivujúce, že Štúr, aj keď už nepracoval na Katedre reči československej na lýceu v Bratislave, veľmi sa nepúšťal do prác na spisovnom jazyku, ktorý presadzoval. Po troch rokoch (v r. 1846) vydal iba štúdiu: Nárečia slovenská, alebo potreba písať v tomto nárečí. V nej zdôvodnil potrebu uzákonnienia spisovného jazyka. V druhom diele: Náuka reči slovenskej načrtoval jeho gramatiku. Ako z toho vyplýva aj tieto dve Štúrove literárne práce sú len akýmsi podkladom pre konkrétnejšie diskusie o jazykových pravidlách, ku ktorým došlo na zasadnutí Tatrína v Čachticiach o rok neskôr.

Časť prominentných intelektuálov – evanjelikov neustupne zotrvala vo vedomí, že Slováci sú kmeňom českého národa. Veľký básnik, významný evanj. kňaz Ján Kollár (Slávy dcéra) ešte v roku 1846 vydal dielo „Hlasové o potrebe jednoty spisovného jazyka pro Čechy, Moravany a Slováky“.

SPOLOK TATRÍN

Autorita Hollého bola štítom aj pri zakladaní nadkonfesijného spolku Tatrín v r. 1844. Nebol to však žiadny historický medzník v kultúrnych dejinách národa.

Na zasadnutí Tatrína, ktoré sa konalo na kat. fare v Čachticiach (august 1847, účasť 8 bernolákovcov a 5 štúrovcov) bolo dohodnuté: pripraviť kodifikáciu Štúrom navrhnutú slovenčinu, ktorá je založená na stredoslovenskej ho-

vorovej reči. Dohoda nebola písomne uzavretá, došlo k jednotnému pohľadu na osnovu jazyka s časťou rozdielných názorov na pravopis. Zámer bolo treba spracovať do pravopisných a gramatických pravidiel, k čomu sa nikto zo štúrovcov nehlásil.

Všimnime si, ako bola uvedená do života bernolákovčina, ako Bernolák dôsledne pripravil pravopisné a ďalšie pravidlá pre zaradenie slovenčiny do života a spracoval rozsiahly slovník. Na druhej strane nikto z tých štúrovských nadšencov za novú slovenčinu nebol ochotný pustiť sa do takej úmernej práce, ktorú predstavovali nové pravidlá jazyka.

Prešlo ďalších niekoľko rokov,



kým gymnaziálny profesor v Bratislave (katolík) Martin Hattala po konzultáciách s Hodžom a Radlinským vydal v roku 1850 Gramatiku slovenského jazyka. Definitívne základy tej slovenčiny položil ten istý autor v diele: Krátka mluvnica slovenská, ktorú vydal v r. 1852. V záhlaví Hattalovho diela Mluvnica... nechýbajú podpisy bernolákovcov a štúrovcov: Radlinský, Palárik, Závodník, Štúr, Hurban.

Až po tých Hattalových refor-

mách dopracovaných v jeho Gramatike a v Mluvnici bola prijatá hodžovsko-hattalovská slovenčina – október 1 852, teda 9 rokov po tom, čo ten zámer štúrovci prezentovali u Jána Hollého a viac než 70 rokov od kodifikácie bernolákovskej slovenčiny.

Bernolákovčina, oproti prijatej reformnej hodžovsko-hattalovskej slovenčine, bola jednoduchšia a jej písomná podoba bola vernejšia fonetike – výslovnosti.

Bernolákovčina nepoznala ypsilon. V slovenčine niet dôvodu pre „y“, keďže i aj y znejú, oproti východoslovanským jazykom, rovnako. A predsa píšeme: Naše hotely a v hoteli a pod. Bernolákovčina opodstatnene zaviedla oproti češtine spoluhlásky ě, ť, ň, ľ. Ich zrušením

Hodžovsko-hattalovská slovenčina ktorou bola rekonštruovaná pôvodná bernolákovská slovenčina v r. 1852, bola v katolíckych kruhoch prijatá s uspokojením.

Trvalo to ešte ďalších 30 rokov, keď si Záborský s Hurbanom povymieňali názory na slovenčinu a češtinu. Totiž J. M. Hurban v roku 1876 vrátil sa k češtine(!) a v nej začal vydávať almanach Nitra. Keď sa obrátil s prosbou o jazykový návrat k českým bratom, dostal od nich odpoveď: „Vy jste toho všeho zlého na vině; proč jste se odtrhli od nás a přijali vašu kočičtinu (reč kočičov) za řeč spisovnou?“

Nebola to len nejaká bezvýznamná odbočka J. M. Hurbana. Vo svojich Cirkevných listoch a vôbec v náboženskej spisbe pridržiaval sa češtiny.

Jazykový rozkol u evanjelikov mal byť prekonaný na valnom zhromaždení Matice Slovenskej (august 1864), kde sa rozhodlo, že všetky matičné vydania budú publikované v reči, ktorú národ prijal za svoju, teda len v slovenčine.

Táto reforma položila základy na ktorých sa náš materinský jazyk rozvíja dodnes. Ján Palárik v Slovenských pohľadoch ešte v roku 1891 píše, že „... čeština na Slovensku prepádnúť musí...“. Teda časť Slovenských intelektuálov blízky štúrovci ťažko sa lúčila s češtinou ešte v druhej polovici 19. stor.(!).

Ako S. Ondrejovič v zborníku poukazuje, Štúrovo lingvistické dielo nedosiahlo úroveň predchodcu A. Bernoláka. Nebyť bernolákovskej slovenčiny sotva by sa zrodil posun k strednej slovenčine. Ako sme uviedli, v intelektuálnych kruhoch evanjelikov naďalej boli veľmi silné tlaky vrátiť sa k češtine. Štúr v evanjelických intelektuálnych a cirkevných kruhoch nemal tú vážnosť a autoritu, akou katolíci zahrňovali A. Bernoláka a jeho pokračovateľov. Štúrov podiel na tom, že Slováci vytvorením spisovného jazyka zaradili sa medzi kultúrne národy, nedosahuje úroveň Bernoláka.

Zástoj Štúra na vzniku spisovného jazyka Slovákov sa účelovo zveličuje.

V závere uvedme, že Slováci majú spisovnú normu slovenského jazyka, teda literárny jazyk, zvaný bernolákovčina od roku 1787. V ňom bolo vydaných stovky knižných diel a vyučovalo sa na školách. Až v roku 1852, teda po viac než sedemdesiatich rokoch, bola prijatá hodžovsko-hattalovská slovenčina, ktorú nemožno považovať za prvý spisovný jazyk Slovákov.

A predsa: Vrcholná jazyková inštitúcia Slovenskej republiky nesie názov: Jazykovedný ústav SAV Ludvíta Štúra. História nás učí, že prvý spisovný jazyk slovenského národa rozsiahlym jazykovedným dielom sformoval A. Bernolák. V označení vrcholnej jazykovednej inštitúcie jeho meno nemalo byť chýbať.

DIONÝZ KUNDER

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky
Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava
Telefón: 0911 286 452
Vydáva Factum bonum, spol. s r. o.,
Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.
IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: Július Binder – Šéfredaktor: Teodor Krížka – Cena jedného čísla je 1,90 € (ročne 39,90 €) – Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk – Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk – Telefonické predplatné: 02/54418091 alebo 02/54640949 – Registračné číslo: EV757/08 – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: teodor.krizka@gmail.com – Internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk – ISSN 1335-3470 (tlačene vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

(Pokračovanie z predchádzajúceho čísla)

Aké všelijaké mená povymýšľali na roduverných Slovákov, aby ich mohli pod týmito titulmi odkráľovať.

Pozrel som mu strmo do očí. Hodnú chvíľu sme tak hľadeli na seba. Pýta sa predvážajúceho, čo má, akú žalobu. To je ten Marsinov pomocník, z Hornej fary! Prerečie nahlas predvážajúci milicionár, a pristúpi bližšie k Š. A šepoce mu hodnú chvíľu čosi do ucha.

Na to akosi unavene a dost' bez záujmu sa pretiahne veliteľ komunistickéj milície a pýta sa ma, čím som bol.

- Kaplánom na hornej fare.

- Čo som robil cez povstanie? Svoje náboženské povinnosti.

- Či som pomáhal Nemcom po „povstaní“?

- Do politiky som sa nepchal, lebo som mal dost' svojich náboženských povinností.

- Že som s Marsinom Nemcom pomáhal hádzať partizánov do trenčianskej studne, a pri masovom hrobe.

Až ma nadvihlo od jedu. Už som raz povedal pred vyšetrojúcim milicionárom, že o takých veciach som ani neslyšal, nie to ešte mal s tým čosi spoločné. Pozrel úkosom na mňa, máchol rukou. Sedel zamyslený, hľadel cez okno do fialavy. Až po hodnej chvíli vyrušil ho druhý milicionár a pýtal sa, čo so mnou.

- Ten k nám nepatrí, na NB s ním.

Ktosi sa za mňa dobre modlil. Lebo všetky tie najhákľivejšie položenia u najnebezpečnejších osôb prešli akosi hladko. Dom HG bol povestný, veď tam teraz vládla najpodlejšia spodina. Ti najhorší bitkári. To bola hotová mučiareň. Keď sa odtiaľ dostanem preč, do rúk regulárneho bezpečnostného zboru, z čiastky to má človek vyhrané. Ale ešte nebolo to také jednoduché.

Pri odchode z „úradovne“ zazrel ma jeden trenčiansky milicionár z horného mesta. Ten sa osopil na mňa: Zločinec, vrah atď. Udivene hľadím na neho, veď som tomu človekovi nikdy nič zlého neurobil. Poznal som ho z videnia. Ale nikdy som s ním nič nemal. A tu naraz toľko pocty a úcty z jeho úst sa na mňa vykydalo.

- Kam vediete toho faráriska, hádam nie domov?

- Na NB a na sédriu.

- Všetko preto, ja som, že domov. Povešať to, tú darmožráčku háveď.

Nuž, takto som sa dozvedel, že z NV moja cesta povedie do väznice krajského súdu.

Milicionár J. ma poslal do pivnice pre moju aktovku, kde som mal nočnú bielizeň, breviár, a ešte niečo z toho balíčka jedla, čo mi zabalila na cestu domov z Pruského, a hajdy so mnou na NB. Už automat nemal so sebou, len revolvery vo vaku. Cestou bol akýsi prítulnejší rečí. Nenútený rozhovor sa rozpriadol medzi nami.

Na NB hotový Babylon. Všetko plné. Na chodbách manželky a matky ako i dietky zaistených. Lamentovali, prosili, nadávali i preklínali. Lebo im nechceli dovoliť navštíviť otcov, manželov, príbuzných.

Jedna plakala, že manžel je ťažko chorý a nechcú mu pripustiť lekára i ona už bola zavretá, už skúsila hrôzu boľševického žalára. Povedala mi: „Mne je to už jedno. Muž mi tam skonáva, mňa už tam zdravotne tiež zničilo, ja im na plné ústa vykričím, aké sú z nich svine“.

Nič som nepovedal, lebo som nevedel, či mám do roboty s agentkou

-provokatérkou. Ale vo väzení som sa presvedčil, že je to pravda, čo mi tam tá žena hovorila.

Boli to tam srdcervúce scény. Pôsobilo to veľmi tiesnivo. Vlastné utrpenie bolí, ale človek v samote nájde rovnováhu v rozhovore s Bohom. Naraz však vzhnúť do takého prostredia, kde utrpenie, bolesť a krivda kričí takým lomozom na človeka zo všetkých strán, to pôsobí veľmi tiesnivo, kým človek ako-tak zasa nájde rovnováhu.

Tu počujem za sebou tichý, známy hlas „Janko“. Obzriem sa, to sestra pri mne. Milicionári doma, u našich, robili prehliadku. Naši dávali pozor, kam

- Ja som nebol u pána preláta ako u člena Štátnej rady, ale bol som ako kaplán pridelený farskému úradu.

A nedaj Bože ho presvedčiť, že som nebol sekretárom. Ako dôvody môjho sekretárstva mi uvádzal, že som býval u p. preláta Marsinu, stravoval sa atď. Zasa prišli na program tí partizáni, potopení vrah v trenčianskej studni.

- O ničom neviem.

Keď som to nerobil ja, vrah to urobil Msgr. Marsina.

- Nakoľko ho poznám, ten človek neublíži ani muče.

Po kratšej kontroverzii som povedal, aby si nerobil zo mňa vtipy, ale vážne vyšetroval, lebo na také

i návod, čo a ako je to vo väznici, čo tam človek potrebuje.

Treba sa učiť od skúsenejších. Sestra to tam skúsila tri týždne, keď ju odsúdili, že odsúdenému Dr. Tukovi na mičuráckom zhromaždení kričala na slávu. Spáchala tým vlastizradu. Za ten „zločin“ sedela nielen ona, ale i iní.

Idem do trenčianskej väznice. Rozmýšľam. My sme akási trestanecká familia.

V r. 1907, po černovskej masacre, Maďari len-len že nezavreli môjho otca, lebo čítajúc slovenský časopis o masacre, nahlas sa rozčuľoval nad krivdami, čo vtedajšia maďarská vláda páchala na Slovákoch. Za to ho

Zamyslím sa nad tým. Myslím i na staré, ošúchané, legitimácie Ľudovej strany, vystavené v r. 1906, potom znova v r. 1910, ktoré naši otcovia mali a opatrovali si ako cennosť v kasni. Nielen rodičia, ale aj stará mama, čo bývala u nás. Boli to cenné rodinné pamiatky a vždy sa našim rozjasnili čelá, keď ich chytili do ruky a rozprávali nám o Hlinkovi, Jurigovi a Tománkovi, o ich smelých rečeniach. My sme vtedy s posvätnou úctou a povznesenosťou načúvali a naučili sa s istou svätou bážňou hľadiť na tie starodávne legitimácie.

- Aspoň odpovedz na pozdrav, keď neprehovoriš pár slov! - Vyruší ma

THDR. JÁN REKEM, trenčiansky kaplán

Trenčianska väznica

Zážitky slovenského kňaza vo väzení v „oslobodenej“ ČSR (1945)

pôjdu. Šli za mnou do Pruského. Vedeli, že ma odvedú do Trenčína. A správa s Pruského im to potvrdila. Nuž, pribehli do Trenčína, a predsa ma našli. Sestra vie, kde kto úraduje, akého je zmýšľania atď.

Objavil som i jedného známeho milicionára, ktorý vodi ľudí z NB do väznice. Je to chlapec, ktorý nikdy nemal záujem o politiku, len o šport. Dostal sa do milície buď z vypočítavosti, alebo náhodou.

Bolo by dobré, keby ťa tento odvádzal do väzenia. To je slušný.

Idem na výsluch. Rozhovor sa prerhol. Tu čakám v jednej izbe. Nič. Dlho tam stojím, sadnúť niet kde. Všetko plné. Potom pristúpim k četníkovi v uniforme. Pýtam sa ho, na čo som tu, a prečo, keď som tu, prečo ma neodbavia.

Pýta sa, kto som. Poviem meno. Vy nepatríte k nám, vy spadáte pod NB2. To je vo vedľajšej miestnosti.

Milicionár, čo ma doviedol, sa stratil. Idem teda sám do oddelenia NB2. To je vo vedľajšej miestnosti. Odtiaľ ma vrátil nosatý pán, že patrí do predsieni, a tam ma vypočujú.

Konečne v prednej izbe, po dlhom státi, sa ma ujal mladý trenčiansky četník B., že som kolaborant, reakcionár, fašista, lebo som písal besné články proti boľševizmu do „Trenčana“, a som partizánov (totiž červených) hádzal s Marsinom do studne. To mi ešte bolo teba počuť. Už ma rozoberal jed. Hľadím sa ovládať.

- Odpustite, prosím, to nie je...

- Vy ste taký fašistický agent ako Marsina, s ktorým ste pracovali.

- On obetavej práci Marsinovej a iných slovenských vlastencov mohol ďakovať, že sa za Slovenského štátu dostal k žandárstvu. Nebyť Slovenského štátu, bol by na jeho mieste sedel nejaký Čech, a on by hrdlačil s vidlami niekde pri hnoji, alebo v bani. Šťastie, že toho besnivca kamsi odvolali. Dostal som sa do rúk četníka M., evanjelika. Ten sa na mňa rozkričal. Pýtal sa ma, čím som bol u preláta Marsinu.

- Kaplánom farského úradu.

- Teda jeho tajomníkom?

- Ale kdeže tajomníkom! Bol som kaplánom na farskom úrade.

- Prelát Marsina bol členom Štátnej rady. A vy jeho sekretárom.

hlúpe reči, ako je tá trenčianska studňa, nebudem viac odpovedať.

Pozrel čudne na mňa. Zmenil tón a vyzvedal sa, kde je pán prelát.

- Nevie.

- Darmo zapierate, už ho máme.

- Keď ho máte, tak vy viete o ňom, ja nie.

- Teda nechcete vypovedať?

- Čo neviem, nemôžem povedať. A hlúposťami sa nezaobieram.

Najedovaný vstal, kamsi odišiel. Zasa dlhý čas som sedel pred prázdny stolom. Po hodnej chvíli prešiel som na NB2, do vedľajšej miestnosti.

NB2 bola politická polícia, ktorá bola špeciálne v rukách komunistov, a zaoberala sa likvidáciou komunistom nepríjemných živlov. Keď už narobila mnoho pľuhavstva a správ o jej zločinoch sa dostali do zahraničia, vtedy pod tlakom zahraničnej mienky ju zlikvidovali, ale len naoko. Jej funkciou poverili VI. odbor poverenictva vnútra. Keď už i ten sa stal známym svojimi zverstvami, politickú komunistickú políciu premenovali na odbor VII.

Tu bol pán menom Bako. Ktoževie, koľkáté to už mal meno. Veď u týchto ľudí sa menia mená zo dňa na deň. V Teplej najlepšimi vlastencami a Slováckmi boli teraz komunisti s plnozvučnými slovenskými menami: Strelecký, ale včera sa ešte volal Strelinger... A tak to išlo po celom Slovensku. Hviezdoslavov rod vymrel, ale naraz toľko tých Hviezdoslavov sa zjavilo na Slovensku, ako húb po daždi i Sládkovičov sa objavilo spústa, ale za to ani jedni, ani druhí poriadne po slovensky nevedeli, hoci mali také ľubozvučné slovenské, či, ako oni teraz na každom kroku zdôrazňovali, slovenské mená. A ich slovenské cítenie? Spočívalo len v tom, že vedeli veľmi dobre pocítiť, na ktorej strane by sa dal slovenský ľud najlepšie vyciatať a poraniť.

Zasa križne otázky. Potom s úsmevom podal milicionárovi, ktorého privolal, papier do ruky. A už pomaly sa predieram cez tlačiacie sa tam davy von. Kam?

Milicionár, známy, prezradí sa zasa, že na sédriu. Tu sestra, ktorá už mala šťastie a časť „sedieť“ v trenčianskej väznici, nás zastaví a podáva

udali. Šťastie, že u „einundsibzigerov“, čiže v 71. regimente, bola hľba dôstojníkov Chorvátov a Slovincov. Slovinec dôstojník vec zahladil. A ešte potľapkal otca, aby si svoje národné povedomie držal a nedal.

Len čo Česi v roku 1918 okupovali Slovensko, zasa otca vláčili po súdoch, skrz sestru, že vrah prechovávala a čítala Jehličkove protištátne letáky. Akoby Slovákom bolo treba zvlášť čítať Jehličkove letáky. To im nebolo treba, veď tie krivdy českého režimu cítili na vlastnej koži. Že ich Jehlička povedal svetu na plné ústa, to nebol hriech. Nuž a že ich Jehlička až priveľmi využil pre maďarskú propagandu? To naši ľudia veľmi neschvaľovali, lebo maďarské jarmo tiež poznali z vlastnej skúsenosti.

Vtedy to dopadlo akosi obstojne. Sestra bola vtedy maloletá a otec sa vyťahol pred súdom bez trestu. Ale bolo behania, trov.

Nebohá matka. Pán Boh ju tam osláv na večnosti, každú chvíľu dostala pozdrav od četníkov. Pokutu, že urazila nejakú úradnú osobu. Lebo ona ľúbila povedať pravdu z prosta do ostra.

Keď nebohého pána prezidenta Dr. Jozefa Tisu v trenčianskej väznici uväznili, otec mu niesol kufrik, a šiel po jeho boku až pred dvere väznice, keď tam nastupoval, aby si odsedel.

Švagor pána prezidenta, už nebohý, statočný a dobrý človek, oteckov spolužiak, Pavol Král, manžel sestry pána prezidenta Márie Tisovej-Kráľovej, vtedy s obavou hovoril oteckovi:

- Pali, nebál si sa v uniforme ísť s naším Jožkom?

- Ako vidíš, som tu, dosiaľ nič.

Česi na nádraží síce na to vrčali, zazerali. A nebolo ich tam málo. Od prednostu až po zametačov bolo ich hrúza. Ale i tak nikdy nemali dobrý pomer voči Slovákom, robili im čo najhoršie, na protiveň, nuž nie div, že naši železničiar priam tým okatejšie bojovali za našu vec a pracovali za samostatnosť.

V r. 1930, keď sestra sedela v tomto väzení, chodil som ju s oteckom navštevovať.

A teraz, v roku 1945, zasa sestra a neter odpredvážajú mňa do väzenia.

karhavý tón sestry, a ukazuje skromne palcom, ktorým smerom sa obzriete a pozdravíte. To farníci zdravia a milo kývajú.

Takáto zamyslenosť pri chôdzi bola vždy mojou nemocou. Často sa mi stalo a neraz som zabudol pozdraviť, lebo som nevnímal pozdrav okoloidúcich. Niektorí sa preto i na mňa nahnevali. Nuž, včul' nieto čudu, že človek sa oddáva myšlienkam.

A už sme pred bránou sédrie.

Palota. Takto naši ľudia z dedín volajú starodávnym menom tú sédriu s väzením. Pekné meno. Ale ďakujem pekne za tú veľkú česť bývať v tej Palote. A ešte k tomu bývať v nej na dlhšie, keď máme takých štedrých mocipánov, ktorí nám uštedrujú zadarmo pobyt v Palote na mesiace.

Veľká brána. Malé nádvorie. Prostredné dvere v chodbe. Chodba plná ľudí, zväčša žien a detí, ktoré čakajú na vpustenie, vizitu svojich milých, alebo nesú pre nich potrebnú bielizeň. Slzy, bôľ, smútok, vpadnuté tváre.

- Naš pán kaplán. A už sa rozstupujú, robia miesto, ale pri tom každá chce podať, stlačiť ruku, alebo pobožkať.

- Už nie som váš, usmievam sa.

- Ale ako vidieť, predsa zostanete náš, lebo budete medzi nami, i vo väznici, budete medzi svojimi farníkmi. Na to mi jedna pohotovo odpovie.

- Áno. A medzi svojimi najlepšimi farníkmi, odpovedám. Lebo som si vedomý, že tí, čo nevinne trpia, sú tou soľou našej zeme, sú tí naši najlepší, až na nepatrnú výnimku, ktorých vplyvu sa boľševici a ich pomáhači, nekatolíci, boja, preto ich likvidujú. Niektorých rýchlejšim, iných pomalším spôsobom.

Ale, čo sa dá robiť? Rovnováha vyžaduje, aby zlo bolo vyvážené dobrom. Čím viac zla páchajú hriešnici a zlostiní, tým viac treba, aby dobrí priniesli zmierné obete, zmierné utrpenie za obrátenie týchto, a tak zachránili rovnováhu sveta.

S touto myšlienkou na ich spolu-bratov a sestry v cirkvi i národe, ktorí ma predišli so znamením viery cez túto bránu do temnice pomsty a nenávisťi, vstupujem i ja dovnútra trenčianskeho sédrialneho žalára.

(Pokračovanie v budúcom čísle)